

DOMOVINA

Upravištvu „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knaflcova ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Številka za tisk: četrtno 1-50 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za izdajatelja: četrtno 12 Din, polletno 36 Din, celoletno 60 Din. — Račun pošte hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711

Škandalozne razmere v beograjski Glavnjači

Poleg umora v Narodni skupščini nam še Glavnjača ubija ugled pred svetom — Skoro do smrti pretepen ruski polkovnik — Iz predzgodovine 23. junija — Za enakopravnost, red, poštenost in pametno gospodarstvo v naši državi

Delo vlade, ki jo imamo sedaj, bo zapisano v črni knjigi naše zgodovine. Marsikaj ni bilo prav pod nekaterimi prejšnjimi vladami, ali toliko vsestranskih pritožb kakor sedaj, še ni bilo čuti s strani vseh slojev jugoslovenskega prebivalstva. Vse toži, da so sedanji časi tako obupni, kakor še niso bili, odkar obstoja država. Če pomislimo, da so

take razmere v državi, ki je po prirodi bogata in ki bi torej s pametnim gospodarstvom mogla zadovoljiti vse državljane,

smo še tem bolj opravičeni grajati nesposobnost današnjega režima.

Deset let že obstoja Jugoslavija, a ne moremo še reči, da smo že resno začeli prebolevati rane, ki nam jih je zadalo prekoštriletno vojno uničevanje. Razumljivo je, da so bili pred leti davki ogromni, a sedaj

bi bil že čas, da bi se začelo misliti na olajšanje bremen.

Ako davki pregloboko segajo v žep, uničujejo gospodarstvo in slabijo izgleda na pobiranje davkov v bodočnosti. Če bo naše gospodarstvo popolnoma na tleh, kdo bo potem sploh zmogel tudi morda znižane davke. Kljub takemu stanju pa ni izgledov na znižanje davčne preobremenitve, ki predvsem tlači prečanske pokrajine in med temi še zlasti Slovenijo. Povedali smo že večkrat, da je Slovenija plačala v primeri z ostalo državo 32 milijonov dinarjev preveč davkov. Za malo Slovenijo je to ogromna vsota, ki manjka v našem gospodarstvu. Zato tudi vidimo v Sloveniji le hiranje in pešanje in

bi danes bilo slovensko gospodarstvo že davno popolnoma na tleh, če ne bi bili Slovenci tako vztrajni in žilavi.

Da pa te krivice še bolj občutimo, imamo v vladi večinsko slovensko stranko, ki nam ne zna ali pa ne more pomagati.

Pod davidovičevsko-klerikalno-radikalno vlado je prišlo tudi do zločina 20. junija, ko so strelili umorili prečanske poslance, boreče se za nič drugega kakor za naše pravice, ki nam gredo po božjih in človeških postavah.

Ta umor je vrgel slabo luč na našo državo pred svetom, a še v slabšo luč nas postavlja Glavnjača, lahko že rečemo problem Glavnjače.

Za razmere v tem beograjskem zaporu je pa v polni meri odgovorna vlada,

ki ne more najti utemeljenega razloga, zakaj se ta sramota ne spravi s sveta.

Te dni se je zgodil nov zločin v Glavnjači. In sicer so tam stepli brez pravega povoda

ruskega polkovnika Legata, ki so ga na ulici aretirali, ker se slučajno ni mogel legitimirati. Pretepli so ga tako, da še danes ni gotovo, če bo siromak okreval.

Policijsko poročilo, ki omenja ta dogodek, pravi, da so stražniki našli Legata popolnoma pijanega ležati na kupu kamenja in da je Legat začel v pijanosti razgrajati.

Proti takemu poročilu je Legat napram novinarjem izrazil najogorčenejši protest in označil poročilo za izmišljeno.

Ker je Legat znan kot soliden človek, mu poudarjena javnost veruje, zlasti ker so svoje-

vrstne metode v Glavnjači že splošno znane in je bilo proti sirovim pretepom in sploh škandaloznim razmeram v Glavnjači že nešteto pritožb.

Morda se bodo izgovarjali še na sto in sto načinov, vendar je jasno, da je Glavnjača problem zase, ki se mora tako rešiti, da ne bo jemal državi ugleda.

Naši klerikalci, ki so v vladi, morajo izposlovati in doseči zbris tega madeža, ako ne dosežejo že ničesar drugega. Kaj nima predsednik vlade in notranji minister dr. Korošec prav nikake besede, ki bi jo povzdignil proti nečuvnosti Glavnjače? Najbrže klerikalcev nihče ne posluša, ker sicer res ne moremo prisoditi tudi ne klerikalcem, da bi tako divjaštvo odobraval.

Ta režim, ki nas osrečuje z neenakopravnostjo, s prevelikimi davki, napačno carinsko politiko, z najemanjem posojil brez privoljenja prečanske večine, s streljanjem proti neopasnim demonstrantom in končno z Glavnjačo, mora pasti. KDK, ki vodi odločno borbo proti najslabši vladi v zgodovini Jugoslavije, bo morala zmagati, ker je na njeni strani pravica, ki se ne da večno tlačiti.

Prekmursko pismo

V Narodni skupščini je tekla kri, ko so bili klerikalci v vladi — Prekmurci se izseljujejo v Ameriko — Pod Koroščevo vlado so razmere vedno slabše in davki vedno neznosnejši

Murska Sobota, oktobra.

Mir, poštenost in odkritost vladata v državi, odkar je na vladi dr. Korošec. Dobro nam gre, davki so manjši, nebesa vladajo na zemlji, odkar so naši klerikalci v službi velesrbskih hegemonistov. Tako pišejo „Novine“ od zadnje nedelje. Za tolažbo pa še povedo, da naša mlada država, še neurejena, ne more naenkrat vsega dati. Kolikor je besed v tem članku „Novin“, toliko je norčevanja iz ljudstva. Ali ni bilo poprej več reda in več poštenosti v državi, ko so klerikalci še bili v opoziciji in kričali za avtonomijo? Sedaj se preganja vse, kar ni klerikalno. Ljudje se morajo skrivati ali pa hliniti, ako nočejo, da jih klerikalni mogotci uničijo z družinami vred. Krv pa ni še tekla nikdar toliko v državi kakor sedaj, ko so klerikalci v vladi. Ko je bil dr. Korošec notranji minister, so žandarji streljali na mladino v Zagrebu in Beogradu; v tem času so bili v Narodni skupščini umorjeni trije hrvaški poslanci, med njimi Stjepan Radić. Ali je to mir v državi? Hvala za tak mir, da nas ves svet gleda kakor divjake.

Dobro pa nam gre tako, da se naši ljudje iz Prekmurja v velikem številu selijo v Ameriko. Skoro ne bo hiše v Prekmurju, da ne bi imela koga v Ameriki. Ali mislite, da gredo ti siromaki za zabavo v Ameriko? Zato gredo tja, ker doma nimajo kruha, čeprav so klerikalci na vladi in

čeprav „Novine“ sedaj tako rade pišejo o bogastvu naše države. O, je naša država bogata, za vse bi imela dosti kruha, samo vlada je taka, da ne morejo vsi doma najti kruha, dočim nekateri celo bogatijo. Kmečko-demokratska koalicija prav zato vodi boj proti sedanji vladi, da bomo vsi državljani imeli doma dosti kruha. Pri tem velikem, poštenem, Bogu dopadljivem boju pa prav naši klerikalci delajo proti našemu ljudstvu.

Pisanje o nizkih davkih je pa veliko sleparstvo. Že zadnjič smo dokazali iz državnih davčnih knjig, da je plačala Slovenija sedaj, odkar so klerikalci na vladi, mnogo več davkov kakor prej. Sicer pa, četudi kmetu darujete vse davke, to njemu ne bo dosti pomagalo, dokler se ne bodo davki in carine zmanjšali tudi pri obrtnikih in trgovcih.

Ti davki so vedno večji, pa te davke ne plačata le obrtnik in trgovec, nego tudi tisti, ki pri obeh kupuje. To pa je večinoma naš kmet. Zato kmeta danes najbolj boli to, da mora vse, kar on kupi, celo semensko zrnje, drago plačati, kar pa proda, mora oddati za nizko ceno. Za to, da se kmečki položaj zboljša, se bori Kmečko-demokratska koalicija, proti kateri dela na vse moči naša klerikalna stranka. To je istina, gospodje od „Novin“, ne pa tisto farbanje, ki ga pišete Vi.

Veliki manifestacijski zbor KDK v Celju

prvotno določen na 14. t. m., je preložen na 28. t. m. ter prosimo vse organizacije in skupnosti, ki so prejeli od nas zadevne okrožnice, da

sedaj tem temeljiteje pripravijo udeležbo za 28. oktobra!

Poslovni odbor KDK za mariborsko oblast.

Dva krasno uspela shoda KDK v Mislinjski dolini

V nedeljo 30. septembra sta se vršila v Slovenjgradcu v dvorani hotela Goll in v Mislinju v gostilni Iršič shoda KDK, ki sta tako glede velike udeležbe kakor tudi glede moralnega efekta krasno uspela. Na obeh shodih sta govorila kot glavna govornika narodna poslanca KDK gg. dr. Albert Kramer in Ivan Pucelj. Orisala sta temeljito vzroke, ki so dovedli do ostrega nastopa KDK napram vladni večini in režimu, dogodke 20. junija v Narodni skupščini in njihove posledice. Kmetško-demokratska koalicija bo nadaljevala boj, dokler ne doseže v državi temeljite spremembe režima in uprave v zmislu poštenosti in enakopravnosti.

Skodu v Slovenjgradcu, katerega je vodil župan g. Franc Vrečko, je prisostvovalo okrog 300 poslušalcev, tako da je bila obširna dvorana premajhna, shodu v Mislinju pod predsedstvom posestnika in gostilničarja g. Iršiča pa okrog 200 oseb. Oba govornika sta žela od zborovalcev burne aplavze. Poleg obeh poslancev sta se oglasila k besedi še gg. dr. Kukovec in dr. Novačan. Tudi v Mislinjski dolini se je začelo svitati in prodirati je začela ideja Kmetško-demokratske koalicije.

DOPISI

GORENJI LOGATEC. Dvovlastniki so do sedaj plačevali davke pri domači davkarji tudi od zemljišč, ki so pripadla Italiji. Sedaj so prejeli plačilne naloge od davkarje v Postojni, in sicer tudi za nazaj, kar je vzbudilo precej hude krvi, dokler se jim ni razložilo, da jim bodo pri nas plačani zneski vpisani v dobro na račun tekočih davkov. — Tablice za Sokolovo tombolo, ki bo na rožnensko nedeljo po popoldanski službi božji pred Sokolskim domom, gredo pridno iz rok. Nič čudnega pri tako krasnih in dragocenih dobrotah. V primeru slabega vremena se bo tombola preložila na isti čas prihodnje nedelje.

ZMINE PRI ŠKOPJI LOKI. Iz naše zmnške občine najbrž «Domovina» še ni pisala. Naša

občina je prva od Loke v Poljanski dolini. Smo preprosti kmetijski ljudje, ki se pečamo le s kmetijstvom. Tu in tam je kak domači obrtnik za domače potrebe. Naše življenje je bilo do sedaj kaj enostavno; malo smo zvedeli o svetu, ker nismo imeli prave in redne šole. Seveda se pri takem obisku naši otroci niso mogli mnogo naučiti. Zato je pa bilo do zadnjega časa silno mnogo takih v naši občini, ki niso znali ne brati ne pisati. Nekateri kmetje so to škodo spoznali in so pošiljali svoje otroke že redno v vsakdanjo šolo v Škofjo Loko; ti pa, ki so bliže Poljan, pa v Poljane. Ker je pa za večino predaleč na vsako stran, smo prišli na to, da v sredini sezidamo lastno šolo. Ta šola se je skoro dozidala že leta 1914. Zaradi vojne pa je to poslopje stalo celih 14 let do letos nedovršeno. Seveda, z velikimi stroški. Je to lepo poslopje na solnčni in zračni legi. Ko bo še enkrat vrt urejen, ki bo prav velik, bo naša šola nekaj posebnega. Učitelj, ki bo tu nastavljen, bo imel najlepšo priložnost za izvrševanje vrtarstva in s tem v zvezi s sadjerejo in kmetijstvom; pa tudi za čebelarstvo je kraj kaj primeren. Šola je pripravljena za dvorazrednico z dvema stanovanjema. Mislimo, da bomo letos že pričeli s poukom. Kakor pa izvemo, ne bo še nič. Menda nimajo toliko denarja za to leto, da bi mogli enega ali dva učitelja nanovo plačevati. Čudno to. Za druge stvari, za ministre in njih namestnike je pa zmiraj dosti, če je potreba ali ne. Naša občina je po zadnjih povodnih mnogo trpela in to tri leta zaporedoma, kar se še tu in tam pozna. Pa drugič morda zopet kaj novega.

PREDDVOR NAD KRANJEM. Ljubljanski oblastni odbor je razpisal mesto cestnega mojstra za cesto Kranj—Ljubelj—Jezerško in je za to mesto zaprosil tudi tukajšnji zidarski polir Janez. Janez sam odločno trdi, da je bil do danes vnet pristaš krščanske slovenske stranke. To svojo zavednost je pokazal tudi pri zadnjih volitvah v oblastno skupščino in je v Predvoru polovil šest teličkov, ki so zaradi slabe krme zbežljali po vaši, ter jih pritril za repe nazaj v domači farovski hlevček. Kot izučen zidar in polir z dovršeno srednjo tehnično šolo je upal, da bo dobil zaproseno mesto cestarja. Ali Janez je obračal, gradbeni odsek je pa vse skupaj obrnil in postavil cel tehnični pisar narobe. Čemu pač potrebuje cesta zidarja? Da bo mazal z

malto po škarpah, tolkel kamenje ter zasipal brezna? Za vse to že skrbe avtomobili. No, in res se gospodje niso ozirali na našega Janeza in na njegovo šolsko učenost. Vzeli so pilo in ključavnico, jo dali mlademu ključavničarskemu pomočniku in mu naročili, naj kamenje in škarpe kar s pilo nadrgne. Če bo pa le preveč jam po cesti, naj pa cesto enostavno zapre z novo ključavnico. Na vse to se je naš Janez prav po gorenjsko razhudil ter se svečano zaklel, da pri prihodnjih volitvah ne bo poslušal g. tajnika od SLS in ne bo «Jurija» niti pogledal. Čudno pri vsem tem je končno še to, da za cestnega mojstra ni bil imenovan kak krojač, mežnar ali kaplan.

TRBOVLJE. V Ljubljani je umrl v splošni bolnici g. Ivan Deželak, posestnik v Trbovljah. Pokojnika so prepeljali v Trbovlje, kjer so ga položili k večnemu počitku. — V Trbovljah je umrla po dolgi in mučni bolezni ga. Marta Deželakova, roj. Paradiževa, vdova po rudniškem poduradniku Deželaku, ki se je pred leti smrtno ponesrečil. — Pokojnikom blag spomin, žalujčim naše iskreno sožalje!

RAČNA. V nedeljo 7. t. m. bo pri nas v Račni vinska trgatev v prostorih Gasilnega doma. Vljudo vabljeni; — Zadnja poplava je naredila v naši občini po njivah precej škode, osobito koruzi. Krompir je večina že izkopen.

FIKŠINCI. Pretekli teden je izvršil samomor naš posestnik Anton Klemar. Ustrelil se je s samokresom najprvo v srce, potem pa še v sredino čela. Bil je takoj mrtev. Ustrelil se je iz strahu pred hišno preiskavo, katero bi imeli pri njem izvršiti orožniki, ker ga je tukajšnje ljudstvo obdolžilo, da je izvršil več tatvin. Vendar pa je hišna preiskava ostala brezuspešna. Pokojnik je bil nekoliko slaboumen. Tudi požiga je bil svoj čas osumljen.

MARKOVCI. Nedavno je imelo naše gasilno društvo blagoslovljanje nove motorne brizgalne. K slovesnosti so prišli tudi člani raznih okoliških gasilnih društev. Proti večeru, ko so bili fantje zaradi zavžite pijače že nekoliko dobre volje, je prišlo med njimi do prepira, ki se je kmalu razvil v pretep, tekom katerega je udaril Franc Kardoš, 22letni poljski delavec iz Gornjih Petrovcev, z gasilno sekuro z vso silo po glavi 29letnega posestnika Karla Knausa iz Markovcev, da se je ta takoj nezavesten zgrudil na tla.

Soteščan:

Maščevanje pravice

Povest.

(Dalje.)

«Nikogar ne osumljam in nič gotovega ne morem vedeti», je zanikala skoro brez glasu.

«Take zločine moramo kaznovati, doslej pa nimamo še nikakih podatkov.»

«Jaz ne vem ničesar. Včeraj sem prejela poročilo, da je Justina odpotovala; ni pa navedla, kam in kdaj se bo vrnila.»

«Prosim vas, dajte mi tisto obvestilo.»

«V pismu ni nič drugega kakor to, kar sem vam povedala — ena sama vrstica.»

«Čeprav! Vsako bilko moramo zagrabiti in nohenega hipa ne smemo zamuditi.»

«Pismo vam bom izročila; bojim pa se, da bo tajnost umora z Justino za vedno pokopana.»

«Izsleditev bo težja, zakaj morilec ni oropal svoje žrtve kakor v številnih drugih primerih. Zločin je izvršil s povsem drugačnimi nameni, na kar se je varno umaknil. Najbolj zanimivo pa je, zakaj se je Justina vrnila, ako je res odpotovala.»

«Čudno», je Žižmarica skomignila z rameni.

«Upam, da zločinec ne uide zasluženi kazni», je nadzornik poudaril. «Za to bo skrbela njegova vest in pa priroda...»

«Pravica naj se maščuje!» je dvignila prst proti nebu. Obrnila se je od nadzornika in pomignila sestri, do morata oditi.

«Brata najbrž nisi obvestila», se je spomnila Martina.

«Sem», je odvrnila. «Odplul pa je z ladjo na odprto morje in pismo ga bo moralo čakati v pristanišču. Smili se mi, ubogi Herman; ljubil je pokojno nečakinjo. Kako bo razočaran!»

Zamahnila sta z roko v slovo proti mrtvašnici ter se odpeljali. Nadzornik je ostal pod vrbo, razmišljal je o zagonebnem umoru in gledal za vozom. Čim je utihnilo drdranje, je zapazil imenitnega tujega gospoda, ki se je nenadoma pojavil.

«Ali bi mogel videti umorjenko?» ga je prijazno nagovoril. «Poznam njeno mater, ki je nedavno izgubila sina... Moje ime je Palaron, trgovec in tovarnar.»

«Vas sin Izidor...?» se je spomnil nadzornik.

«Primerilo se mu je, kar bridko obžalujem. Kaj hočemo, nesreča nikoli ne praznuje.»

«Vstop vam dovolim, ako jo želite videti.» Krohar se je zasukal, odprl je mrtvašnico in odgrnil mrliča.

Činjen je stal tovarnar ob mrliškem odru in gledal umorjenko, čez nekaj časa je neverno zmajal z glavo, priklonil se je in obrnil proti izhodu.

«Gospod Palaron, ali veste, kje je zdaj vaš sin?» ga je nadzornik ustavil pri izhodu.

«Odpotoval je daleč v tujino; tam bo premišljal svojo zmoto in delal pokoro...»

«Ali ste prepričani, da je resnično odpotoval?»

«Tako mi je povedal. Pa zakaj me vprašujete, gospod nadzornik?»

«Zato, ker me zanima. Še nočoj moram izvedeti, kam je izginil in kje se je nastanil. To pa zaradi tega, ker sta se Izidor in Justina prijateljsko razumela ter bi nam edino on mogel dati točna pojasnila. Umor je zagoneben in kljubuje vsakemu poizvedovanju; vse okolnosti pa kažejo, da bo treba tukaj začeti in vi mi morate pomagati.»

Palaron ga je poslušal z napeto pozornostjo. «Seveda vam bom na uslugo,» mu je obljubil, «čeprav ne verjamem, da bi po tej poti prišli do kakega smotra.»

«Poskusimo in napnimo vse moči,» je vztrajal nadzornik. «Taki umori ogrožajo varnost in razburjajo ljudstvo. In ubogi materi je tem huje, ker je pobegnil morilec njenega sina, preden je bil poklican na odgovor.»

«Rekel sem vam že, da se mu je primerilo,» je nagubančil čelo. «Krogla ga je zadela proti njegovi volji; ni mu bilo prijetno, saj ni hotel njegove smrti.»

«Vseeno bi se bil moral javiti oblastvu. Tako zahteva zakon, kateremu se moramo pokoriti.»

«Prestrogi ste, gospod nadzornik,» je bogatin zardel po vsem obrazu, «in predaleč sega vaše sumničanje.»

«Moja služba mi tako velevala.»

«Vem, da govorite kot policijski nadzornik in gledate dogodek v drugačni luči kakor mi, navadni ljudje.»

«Imam pač svoje nazore,» si je pogladil brado. «Zdaj je sicer še temno okrog, zato moram molčati, nadejam pa se priložnosti, ko bom mogel govoriti...»

Prepeljali so ga v bolnico v Mursko Soboto. Njegova poškodba je težka.

ADRIJANCI. Pred kratkim je prišlo med fante v Adrijancah, ki so imeli nočno stražo, in fante iz Lucove do prepira in prerivanja. Pri tem je ustrelil čevljarski pomočnik Ludovik Pondelek iz Lucove s samokresom v levo roko nad laktom 20letnega posestniškega sina iz Adrijanca Josipa Kolarja in ga težko poškodoval. Kolar je bil zaradi rentgenizacije poslan v mariborsko javno bolnico, kjer mu bodo vzeli izstrelak iz roke.

RANKOVCI. V Rankovcih si je nedavno zlomila nogo 77letna dninarjeva žena Terezija Šuštarč. Prepeljali so jo v murskosoboško bolnico.

KRIŽEVCI (PREKMURJE). V noči od nedelje na ponedeljek 24. septembra je bilo ukrađenih v Križevcih posestniku Jožefu Bobiču troje košev čebel z medom, Viktorju Hariju pa en koš. V isti noči so poskušali najbrž isti storilci ukrasti iz čebelnjaka posestnika Aleksandra Kutoša štiri koše čebel z medom, bili pa so še pravočasno prepoznani. Vendar pa so že vse štiri koše čebel z gorečimi cunjami in žveplom ommil in uničili. Dva dni poprej pa je bil posestniku Aleksandru Berkeju tudi ukraden en koš čebel. Skupna škoda znaša nad 2500 Din. Verjetno je, da je vse te tatvine izvršil eden in isti storilec. Kot osumljenca so orožniki aretirali 28letnega posestnika Štefana Kūronja iz Križevcev, ki je sedaj zaprt v Murski Soboti. Ali pa je ta v resnici tat, bo dognala šele sodna preiskava.

MURSKA SOBOTA. Te dni je zopet odšel iz Murske Sobote nov transport Prekmurcev v Južno Ameriko, in sicer 60 po številu. Bog jim daj srečo! Obetajo se še nadaljnji. Ljudstvo ne najde doma dovolj zaslužka in kruha, pa je primorano zapustiti rodno grudo.

Politični pregled

Neprestana pesem je, da se radikali med seboj prepirajo, pa se zopet zedinijo in tako naprej. Na posvetovanjih širšega glavnega odbora radikalne stranke so padle ostre besede proti Vukičevićevi struji, ali končni rezultat je bil,

da so se kljub sporom radikali zopet začasno pobotali.

Čim je izgledalo, da so navzkrižja poravnana in da bo odbor podpiral to vlado so se začela v radikalni stranki

prerivanja za mesta v vodstvu stranke in v vladi.

In beograjski listi že zopet poročajo, da se notranji položaj razvija v znamenju nadaljnjih nesoglasij med radikali, kakor da je najvažnejše v naši državi to, da gledamo spor med radikali. Radikalna stranka se pripravlja na svoj kongres, na katerem bo gotovo zopet mnogo grmenja in nič dežja.

Z današnjo vlado so menda

najbolj zadovoljni Davidovičevi demokrati,

od katerih so poštene prečanske stranke še v začetku letošnjega leta pričakovale močno oporo v borbi za enakopravnost in poštenost. Kakor naši klerikalci so se tudi Davidovičevi demokrati popolnoma prodali radikalom in njihovi hegemonistični politiki. Je sicer struja med davidovičevci, ki te politike svoje stranke ne odobrava, a je v manjšini in ne pride do odočilne besede.

Da so tudi naši klerikalci prav veseli te vlade,

je znano. Zadovoljni so s tem, da so veliki gospodje, za drugo pa se ne brigajo mnogo. Zato tudi kljub dolgotrajnemu vladovanju še nimajo pokazati ničesar, kar bi storili v prid Sloveniji. Morda so kdaj skušali izvabiti iz radikalnih rok kakšne drobtinice, toda radikali, kakor jih poznamo,

ne dadó ničesar, niti na prigovarjanje svojih prijateljev klerikalcev, kar nam pokazuje, koliko moči imajo klerikalci.

Moč imajo klerikalci le proti svojim političnim nasprotnikom, ki jih v Sloveniji, kjer jim pač morejo do živga, neusmiljeno preganjajo. Zlasti jim je napoti napredno uradništvo, ki ga premeščajo in vpokojujejo po mili volji.

«Mogoče.» Palaron je skomignil z rameni in hotel oditi. Zunaj pred mrtvašnico pa se je ustavil in vprašal: «Kdo je bila gospa, ki je spremljala mater umorjenke?»

«Njena sestra,» se je nadzornik začudil vprašanju.

«Ali jo poznate?» ga je razveselil njegov odgovor.

«Samo navidezno; vem le toliko, da je vdova po nekem višjem častniku.»

«Ni li bila pred leti v Barceloni?»

«Tega vam, žal, ne morem povedati, niso mi znane njene razmere.»

Tovarnar se je zahvalil za pojasnilo, na kar se je prijazno poslovil. Ubrisal jo je po cesti za drevoredom, kjer ga je čakal voz v katerem se je odpeljal proti mestu.

«Ali si videl voz, ki je pred kake pol ure prišel od mrtvašnice?» je vprašal med potjo voznika.

«Videl,» mu je pritrdil. «Peljali sta se imenitni gospe, oblečeni v žalni obleki.»

«Pa si zapomnil si smer, kamor sta krenili?»

«V mesto, po glavni ulici...»

«Tako ko boš izpregel, moraš dognati, kje sta izstopili. Gre namreč za Žizmarjevo gospo in njeno sestro. Tekom pol ure me moraš obvestiti.»

Voznik je zapeljal na dvorišče palače, kjer je Palaron ponovil naročilo in odšel po stopnicah v stanovanje. Njegove misli so krožile okrog Martine. Neprestano je brskal po spominih, kdaj in kje jo je že videl v življenju.

«Aha, to je tista slavna plesalka, radi katere si je Leon plemeniti Kasarol končal živ-

ljenje!» se je nenadoma domislil. «Večkrat sem jo videl na zabavah in veselicah, saj jo je polovico Barcelone poznalo in oboževalo.»

Pismo, ležeče na mizi, mu je mahoma pokvarilo bujno domišljijo. Sin mu je naznanil odhod v tujino; iz njegovega namigavanja je razbral, da potuje po povsem drugih potih kakor si jih je bil začrtal.

Razočaran se je zamislil in naslonil na mizo. Spomnil se je nadzornika Kroharja, ki je osumil Izidorja zavratnega umora. Polotil se ga je silen nemir, obenem ga je objela tudi žalost in tresla bojazen. Ko se je pomiril, je napisal svojemu sinu dolgo pismo, pozval ga je, naj mu opiše potovanje, obenem pa mu je sporočil o grozovitem umoru v mestnem drevoredu.

Prav, ko je zaključil pisanje, je prispel njegov odposlanec s poročilom, da je našel gospo Martino, nastanjeno v «Belem dvoru».

«Radoveden sem, kakšni opravki so jo semkaj privedli,» je potihoma mrmral, «in koliko časa bo tukaj ostala.»

Odslovil je služabnika in odprl omaro, iz katere je vzel veliko sliko, skrbno zavito. Odvil jo je in gledal s pozornim očesom.

«To je tista Martina — ljubljenska barona Vedlina!» si je zadovoljno šepetal. «Stavim, da ga je ob lahkoživki zadela enaka usoda kakor njegovega prednika. Najbrž se ga je zopet iznebila; morda je prišla na lov za drugim, ali pa so jo prevare poboljšale in izmordile. Zopet me je dvignilo nekaj ter me vleče v njeno bližino, da jo osvojim in privežem zase.»

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

KISANJE PRESNINE ZA SVINJSKO KLAJO.

Letos nam bo tudi s prašičjo klajo tesno hodilo, ker so vsled suše trpeli vsi poljski sadeži in se je pridelalo vobče manj presnine in korenstva kakor druga leta. V tem položaju je obratiti za prašičjo klajo vse, kar se da. Spraviti je vsako zel, ki nam lahko pomaga do lažje prehrane naših ščetincev. Izrabiti je posebno vsakovrstno cimo, ki odpada v pozni jeseni pri spravljaju pese, zelja, repe, in druge zelenjave. Vso to presnino še najbolj izkoristimo, če jo okisamo v jamah, ki jih izkopljemo blizu hleva ali svinjaka.

Če stlačimo to zelenjavo v jamo, se nam slično skisa kakor kisló zelje ali kislá repa in mi dobimo krmo ki se dolgo drži in ki nam lahko veliko zaleže po zimi. Velikost jame se ravna po količini take zelenjave. Za male količine zadostuje okrogla jama, ki jo napravimo v podobni prostorne kadi. Sicer pa delamo štirioglate jame, ki so različno dolge. Čim več je zelenjave, tem daljša bodi jama. Glede globokosti in širokosti pa veljajo sledeče mere. Jama bodi 1 do 1½ m globoka in 1½ do 2 m široka.

Vloženo krmo je plastoma tlačiti in nazadnje z vrhom naložiti in stlačiti, na to pa dobro pokriti — vsaj za dober čevljev na debelo — v podobni strehe in sicer z zemljo, ki smo jo izkopali. Da ostane kiselina bolj snažna, je obložiti jamo s slamo, posebno na tleh, pa tudi ob straneh in na vrhu. Tudi je dobro, da različno cimo nekoliko sesekamo, da jo lahko na tesno stlačimo. Cima sama mora biti čista in zdrava, torej ne blatna ali pa nagnita. Na vrhu mora biti jama dobro zadelana in čimboli neprodušno zaprta. Nastale razpoke v zemlji je po potrebi zadelati. Tudi je skrbeti, da se deževnica gladko odteka in ne zaceja v jamo. V 6 do 8 tednih se tako stlačena zelena krma okisa in postane prijetnega duha in okusa. Okisano krmo je jemati po malem iz jame in jo primešavati drugi klaji.

Na ta način se da izvrstno pripravljati tudi zelena koruza, ki nam ostaja v pozni jeseni.

Dolgo je razmišljal in ugibal, kako bo stopil pred njo, ki je živela od prilizovanja in poklonov ter je ni tako lahko zadovoljiti. Ko je končno legel k počitku, se je pričelo daniti.

6.

Trgovinska ladja «Svoboda» je plula po Sredozemskem morju. Na vse strani so jo nagibali viharji, vendar pa se jim je krepko upirala in razbijala valove. Vsi mornarji s kapitanom so stali z nadčloveško vstrajnostjo na krmilu; zaposleno je bilo tudi ostalo osebje. Vsem združenim silam se je končno vendarle posrečilo, da so jo obdržali na površini.

Po groznem viharju se je zjasnilo obnebje in umirilo razburkano morje. Mornarji so polegali na krovu in v kabinah ter pospali, vsi izmučeni zaradi prestane nevarnosti. Bdelo je le osebje, ki je bilo nujno potrebno pri strojih in na krmilu.

Na krovu ladje je stal mlad častnik, ki je bil določen za nadzirno službo. Pravkar je pregledal stroje in posadko, na kar je odšel na krov, kjer se je naslonil na ograjo in zamislil v daljavo. Tako zamišljenega je opazil tovariš, ter ga je rahlo prijel za ramo.

«Že zopet sanjaš o njej, namesto da bi hvail Boga po prestani rešitvi,» se je dobrodušno pošalil.

«Dolgčas mi je, zato me zapiščajo misli in hitijo iz puščave v obljubljeno deželo...»

«Zdi se mi, da že dalje časa stokaš in vzdihuješ...»

«Tako nekam težko mi je pri srcu. Ne vem, kaj to pomeni.»

(Dalje prihodnjič.)

Tako okisana zelena koruza daje prav dobro klajo za molzno goved, tako da jo danes na večjih posestvih nalašč v ta namen sejejo in pripravljajo na debelo za zimsko klajo. Zelena koruza se mora na drobno razrezati, da se dobro stlači. — Ravno tako je potrebno letos, da vso mlado travo in deteljo, ki ostaja v jeseni, obrnemo za kisanje in klajo prasičem.

USPEHI S PRIDELOVANJEM ŽITA.

Žito ima za naše kraje še zmeraj veliko veljavo, ne samo zaradi močnaterega zrnja, ki nam daje naš vsakdanji kruh, ampak tudi zaradi slame, ki je v naših razmerah važna za pokladanje živini. Žita ni smatrati zaradi tega zgolj kot krušno rastlino, ampak tudi kot važno krmno rastlino. Le pomislimo, kaj bi letos počeli, če bi ne imeli žitne slame in če bi bili navezani samo na travniške prideleke, kakor na pr. po travnatih krajih? Prav letos imamo v pridelku slame veliko pomoč proti zlim posledicam suše. Zato pa ne smemo pridelovanja žita podcenjevati ampak nasprotno. Žito nas bo tudi letos rešilo še večjega pomanjkanja.

Žito je za naše kraje tem važnejše, ker nam omogoči tudi po dva pridelka na leto in daje ob enem pridelke, ki so potrebni ljudem in živini. Pri žitu je iz teh ozirov delati mnogo bolj na to, da dvignemo dosežanje pridelke in jih ob enem zboljšamo, tako da nam bo dajalo žito še lepše pridelke kakor doslej. In to je mogoče. Prav zadnja jubilejna kmetijska razstava nam je pokazala, da se dajo naši žitni pridelki dvigniti po količini in kakovosti.

Prav lepe uspehe nam je v tem pogledu pokazala semenogojška postaja v Beltincih, ki je dosegla pri domači pšenici s pomočjo skrbnega in doslednega odbiranja najlepšega klasja take pridelke, da znašajo na 1 ha po 32 q zrnja ali na mernik posetve okroglo po 320 kg. S takim ravnanjem bomo tudi drugod dosegli lepe uspehe. Domači pšenici, ki je vajena našemu podnebju in naši zemlji, pomagamo lahko tudi še na druge načine do lepših uspehov, namreč z bolj skrbnim pridelovanjem in pravičnim gnojenjem. Tudi v tem oziru smo videli ugodne uspehe pri posameznih razstavljalcih. Prav očitno se je to kazalo pri pšenici, ki jo je razstavil posestnik Dobovšek iz Boštanj, ki je na globokeje obdelani zemlji pridelal vse drugo klasje kakor pa na plitvo obdelani, in pri ovsu posestnika Videta iz Žvabovega, ki je dosegel z apnenim dušikom potrošenim v zgodnji spomladi prav lepo in težko latje v primeri z ostalim ovsom. Pa tudi z novjšimi vrstami žita se da še dvigniti dosežanje pridelke. Tako nam je g. Kupnik iz Kostrivnice pokazal prav ugodne uspehe s pšenico »Sierban Prolific«, ki je dala 26 q na 1 ha zrnja in 43 q slame. Pot za izboljšanje žitnega pridelka je torej odprta in je naša dolžnost in naloga, da jo prav ubiramo!

Slajenje mošta v mariborski oblasti

Mariborski veliki župan je izdal razglas glede zboljšanja vinskega pridelka leta 1928., ki vsebuje v glavnem:

Zaradi hladne pomladi, hladne in deževne jeseni, deloma pa tudi zaradi toče je letos vinska trta v razvoju zaostala. Lepi jesenski dnevi sicer pospešujejo zorenje grozdja, toda glede na bližajočo se trgatve je le malo upanja na kvalitativno dobro trgatve.

Da se omogoči vinogradnikom zboljšanje za potrošnje in trgovino najposobnejšega letošnjega vinskega pridelka in s tem v zvezi dosega bolj-ših cen za vinski mošt in vino, dovoljujem vinogradnikom mariborske oblasti na temelju zadevnega zakona obče zboljšanje vinskega mošta z zmerno uporabo sladkorja. Sladiti se sme v smislu zadevnih predpisov le vinski mošt od začetka trgatve do 15. novembra 1928. v kraju pridelovanja, oziroma v njega neposredni bližini. Za zboljšanje vinskega mošta se sme uporabiti samo čisti konzumni sladkor v kristalnih ali kockah, raztopljen v moštu samem, ne pa v vodi. Uporaba

vsakega drugega sladkorja je v smislu zakona zabranjena. Sladkorja se sme dodati moštu le toliko, da se doseže koncentracija mošta srednjih vinskih let. Sladijo naj se torej le mošti navadnega namiznega vina izpod 14% sladkorja in mošti boljših kvaliteten vin izpod 17% sladkorja. Največ se sme dodati do 4 kg sladkorja na 100 litrov mošta.

Zaradi splošne dovolitve zboljšanja mošta vinogradnikom, odpadejo tozadevne prošnje za dovoljenje slajenja in naznanila o izvršenem slajenju.

Ako nameravajo zboljšati mošt vinski trgovci, morajo imeti za to dovoljenje v smislu vinskega zakona od pristojnega oblastva in jim je postopati v smislu zadevne odredbe (z dne 18. III. 1914., št. 12.264).

Vina samorodnih trt (šmarnice itd.) ni smatrati kot vina v smislu vinskega zakona, zato je rezanje mošta šmarnice itd. z vinskim moštom in zboljšanje takih mešanic v smislu tega razglasa strogo zabranjeno. Proti kršiteljem te zabrane se bo postopalo po zakonu.

Vinogradnikom se priporoča, da z letošnjo trgatvijo, če bo vreme to dopuščalo, odlagajo do konca oktobra, nikakor pa naj ne trgajo pred 15. oktobrom. Gnilo grozdje naj se pobira poprej, z zdravim grozdem naj se čaka in izrabi jesensko sonce. En dan lepega vremena zboljša vinski pridelok za ¼ % in več, ako je trta zdrava. Na ta način je mogoče znižati potrebo slajenja mošta na minimum, ali pa v primeru trajno lepega vremena slajenje sploh ne bo potrebno.

Važna je prepoved rezanja mošta šmarnice itd. z vinskim moštom in slajenje takih mešanic. Ta prepoved je bila potrebna, ker se je ugotovilo, da gre mnogo vina samorodnih trt tem potom kot pristno vino v konzum. Vinogradnikom kakor tudi vinskim trgovcem se v interesu dviga vinskega konzuma in vinske trgovine in izvoza naših vin v inozemstvo toplo priporoča, da vpoštevajo vsebino navodnega razglasa in se po njej ravna.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Razpoloženje na svetovnem trgu je malo čvrstejše in so se cene pšenice in turščice nekoliko dvignile. Na ljubljanski blagovni borzi so bile 2. t. m. za 100 kg, postavljeno na postajo v Sloveniji, naslednje cene: pšenica: baška 290 do 292.50 Din; turščica: baška 347.50 do 350 Din; ječmen: baški 305 do 307.50 Din; rž: baška 295 do 297.50 Din; oves: baški 275 do 280 Din; moka «0»: 430 do 435 Din. Na novosaški blagovni borzi je začela notirati nova turščica.

ŽIVINA. Cene živini so stalno nizke, vendar se mnogo ne spreminjajo. Kakor je podoba, ne bo baš prehudega pomanjkanja krme z izjemo posameznih krajev, kjer je bila huda suša.

VINO. Trgatev se je zaradi deževja in nastopajoče gnilobe letos začela precej zgodaj. Največ so čakali s trgatvijo v Slovenskih goricah. Mošt od zgodaj potrganega grozdja ima seveda malo sladkorja. Nov mošt od 17 do 20 stopinj sladkorja se ponuja po 450 do 6 Din za liter. V tujski okolici ponujajo novo portugalko iz kleti po 3 do 4 Din za liter, gostilne pa jo točijo po 9 do 12 Din liter.

HMELJ. Na hmeljskih tržiščih je razpoloženje mirno. Cene so malo popustile. Žateški (Češkoslovaška) hmelj dosega cene 72 do 77 Din za kilogram, dočim se savinjski in ostali jugoslovanski hmelj trguje v Žatcu po 37 do 47 Din. V vojvodini plačujejo prvovrstno blago po 27 do 32 Din, srednje po 25 do 26 Din, slabše po 12 do 15 Din. V Vojvodini je prodana doslej komaj ena tretjina letošnjega pridelka.

JAJCA. Cene se na svetovnem trgu malo poskočile, ker so dovozi slabši. V Jugoslaviji se plačujejo jajca po 120 do 130 Din za komad.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo zadnje dni v valuta:

1 dolar za 56.30 do 56.50 Din;
v devizah dne 2. t. m.:
100 avstrijskih šilingov za 800.14 do 803.14 Din;
100 nemških mark za 1355.50 do 1358.50 Din;
100 madžarskih pengov za 990.94 do 995.94 Din;
100 italijanskih lir za 296.35 do 298.35 Din;
1 dolar za 56.82 do 57.02 Din;
100 francoskih frankov za 221.61 do 223.61 Din;
100 češkoslovaških kron za 168.37 do 169.17 Din.

Sejmi

5. oktobra: Tržišče, Hodoš (za živino in blago);
6. oktobra: Pišce, Kostrivnica;
7. oktobra: Zgornja Kungota;
8. oktobra: Begunje, Gornji Logatec, Kranjska gora (samo za blago), Rakičan, Slivnica;
9. oktobra: Št. Janž pri Dravogradu;
10. oktobra: Rajhenburg, Zdenška vas (Pri Svetem Antonu), Velike Poljane, Motnik;
11. oktobra: Sodražica, Radeče, Toplice pri Novem mestu, Ljutomer (za živino in blago);
12. oktobra: Semič, Tcharje;
13. oktobra: Čakovec.

DOMAČE NOVOSTI

NASLEDNJI ZBORI KDK V MARIBORSKI OBLASTI

se bodo vršili:

v soboto 6. t. m. ob pol 20. uri v Mozirju v hotelu »Mirja« za občini Mozirje, trg in okolica;
v nedeljo 7. t. m. pa: ob 9. uri v dvorani g. Podpečana v Ljubnem za občine Ljubno, Luče, Solčava, Bočna, Gornji grad in Nova Štifta;
ob 14. uri v prostorih gostilne Sürst v Rečici ob Savinji za občini Rečica in Kokarje; ob 17. uri v prostorih gostilne Steblovnik v Rečici ob Paki za občino Šmartno ob Paki.

Na vseh shodih bosta govorila narodna poslanca gg. dr. Pivko in Pucelj.

★

* Manifestacijski zbor KDK v Celju je preložen na nedeljo 28. t. m. ob pol 15. uri (pol 3.).

* Kraljeva družina zapustila Bled. Te dni je kraljica Marija z obema princema ter z vsem svojim spremstvom zapustila Bled in se vrnila v Beograd.

* Spomenik narodnemu mučeniku dr. Basaričeku so odkrili 30. septembra na Okrugljači blizu Virovitice. Okrugljačo, ki jo je koloniziral dr. Basariček malo pred svojo smrtjo, bodo ob tej priliki prekrstili v Basaričkovo selo.

* Mariborski oblastni odbor je na svoji zadnji seji razpravljal o razširjenju kopališča v Dobrni. Zgradila se bo nova stavba za stanovanje gostov, razširilo pa se bo tudi kopališče, tako da se bo število kabin podvojilo. Okrajna cesta v Rogaško Slatino bo preložena izven zdravilišča. Za zgradbo ceste Središče—Stara gora je odobren kredit 25.000 Din. S 1. t. m. so se preselili posamezni oddelki oblastnega odbora. V povečani in prenovljeni zgradbi na dvorišču oblastne palače so se namestili gradbeni, zdravstveni in kmetijski oddelki.

* Priziv zaradi ustavitve »Edinosti«. Tržaški Slovenci še upajo, da bodo italijanska oblastva zopet dovolila izdajanje »Edinosti«, tako da bodo prišli Slovenci v Italijo zopet do svojega dnevnika. To pa so pač prazni upi in bodo takšni vse do tedaj, dokler bodo srednja oblastva v Rimu slepo verjela vsem lažem tržaških fašistov. Zato bi bilo tudi nad vse čudno, če bi imel kakšen aspeh priziv, ki ga je poslal te dni bivši ravnatelj »Edinosti« prof. Peric ministrskemu predsedniku Mussoliniju. V prizivu izpodbija bivši ravnatelj lista prefektov ukrep, s katerim mu je bilo odvzeto odgovorno uredništvo, ter dokazuje, da je ukrep sam nezakonit. Tiskovni zakon določa, da sme prefekt odvzeti priznanje odgovornemu uredniku, ki je bil tekom leta dvakrat posvarjen. Ker je »Edinost« oziroma njen ravnatelj bil posvarjen v letu 1928. samo enkrat, se je torej prefekt povsem neupravičeno skliceval

na prejšnja svarila, ko je list ustavil. Prof. Peric naglašuje v svojem prizivu tudi, da je pripravljen umakniti se če bi njegova oseba tvorila oviro za obnovev lista.

*** Veliki župan na dopustu.** Iz pisarne velikega župana poročajo, da je veliki župan ljubljanske oblasti dr. Vodopivec nastopil svoj delni dopust in zato odpadejo do nadaljnjega sprejemni prijem.

*** V Prekmurju ni radikalov.** Pišejo nam: V Beogradu se je na seji radikalnega glavnega odbora razkoračil delegat g. Tavčar in pripovedoval, kako malo je lani manjkalo pri volitvah, da ni bil izvoljen v mariborski oblasti radikal. Tega pa g. Tavčar ni povedal, da so radikali dobili največ glasov v Prekmurju in kako so naše Prekmurce lani mešali za te glasove. Tudi ni povedal, ali mu sedaj mi povemo, da ne bodo dobili pri prihodnjih volitvah, katere naj Bog dá, nobenega glasu več in da ne bo imel g. Tavčar na prihodnji seji v Beogradu več prilike, govoriti v imenu radikalov v mariborsk oblasti. Danes ni v Prekmurju nobenega radikala več. To je soglasna sodba vseh ljudi, ki poznajo naše ljudstvo.

*** Srebrno poroko** sta praznovala te dni v Metliki g. Julij Kopinič in njegova življenska družica gospa Julijana. Vrlemu narodnemu paru naše iskrene čestitke!

*** Veliko svečanost v proslavo desetletnice** češkoslovaške republike bosta priredili Jugoslovensko-češkoslovaška liga in Československa Obec v Ljubljani v nedeljo 28. t. m. v dvorani Filharmonične družbe. Sodelovali bodo pevski zbor Glasbene Matice, popolni operni orkester in znani češki virtuozi Zika.

*** Ugodna rešitev električnega vprašanja v Litiji.** Litija je dalje časa pogrešala stalen tok po primerni ceni. Pred leti je prevzela občina v našem topilniško elektrarno, kar pa je zahtevalo precejšnje izdatke. Te dni pa je začela dobavljati Litiji tok tvrdka Kunstler s Ptice.

*** Italijanska nasilja.** V Kanai je pridrvela pred drevi skupina italijanskih delavcev iz cementne tovarne v Anhovem ter iskala po gostilnah slovenske dijakke. Oboroženi so bili s palicami in bodali. Nekaj ljudi so pretepli. Nekemu dijaku se je posrečilo pravočasno ubežati pred italijanskimi divjaki. Ako pride Slovenec do orožnikov s kako pritožbo o italijanskih napadih, ga zapro.

*** Na obeh hrastniških šolah,** na deški in dekliški, so uvedli na zahtevo staršev nemščino kot neobvezen predmet.

*** Francoski dijaki v Ljubljani.** Minuli četrtek zvečer je dospela v Ljubljano večja skupina francoskih dijakov in dijakin. Pod vodstvom g. Fleryja so tekom zadnjih dveh tednov potovali po balkanskih državah in povsod doživeli prizrčen sprejem. V Carigradu so jih posebno lepo sprejeli turški akademiki, v Romuniji jih je kraljica vdova povabila k sebi. Precejšnje razočaranje pa so doživeli ob prestopu naše meje in nato v Beogradu, kjer jih ni nihče pričakoval na kolodvoru. V Ljubljani so bili gostje nastanjeni v Akademskem kolegiju. Ogleдали so si tudi Bled.

*** Avtomobilska zveza Jesenic z Ljubljano.** Gospod Franc Paar, hotelir in avtomobilski podjetnik, bo uvedel avtomobilsko vožnje v Ljubljano in nazaj za vse one, ki obiskujejo ljubljansko opero in dramo ter kinematografske predstave.

*** Poljšakovo zdravljenje raka, kožnih bolezni in kostne jetike neuspešno.** Po ugotovitvi strokovnjakov je bilo poskusno zdravljenje raka, kožnih bolezni in kostne jetike po receptu g. Poljšaka neuspešno. G. Poljšaku se je nadaljnje zdravljenje zabranilo.

*** Odlikovanje slovenskih lovcev in gonjačev.** Po zadnjem lovu v Krmi je kralj podpisal ukaz o odlikovanju 22 lovcev in gonjačev, ki vsako leto sodelujejo pri dvorskih lovih v Krmi. Srebrno kolajno za usluge kraljevskemu dvoru so prejeli: Tomaž Lakota, France Klinar, Janez Košir, Janko Dernič, Janez Hlebanja, Gregor Lah, Feliks Zima, Miha Baloh, Janez Pold, Jakob Guzel, Rudolf Abruč, Janez Rekar, Franc

Rekar, Boštjan Rekar, Janez Lipovec, Alojz Rekar, Alojz Lipovec, Rudolf Prešeren, Martin Kosmač, Boštjan Lipovec in Joža Matkovič. Slovesno odlikovanje se je vršilo preteklo nedeljo v salonu hotela «Triglav» v Mojstrani. Dvorni nadlovec Janez Rabič je po prečitanih kraljeve brzojavke in lepem nagovoru razdelil odlikovanja. Odlikovancem je čestital tudi poveljnik dravske divizije general Nedič. Poleg novpodelikovanih je bilo doslej odlikovanih tudi več dvornih lovcev. Tako poseduje nadlovec Rabič že tri odlikovanja, večkrat odlikovani pa so tudi Jakob Prešeren, Jakob Prešeren ml. in Janez Skomavec.

*** Sadna razstava v Ljubljani.** Ob priliki velike razstave «Tisk», ki bo na ljubljanskem velesejmu od 7. do 21. t. m., bo tudi razstava sadja, zvezana s sadnimi sejmom. Navzlic temu, da letošnja sadna letina ni posebno bogata, se je posrečilo zbrati veliko množino prvovrstnega sadja. Med drugimi so prijavljene naslednje vrste jabolk: ananas, zlata parmena, beflleur, pisani kardinal, bismark, kanadska reneta, landsberška reneta, bobovec, mošančkar, londonski peping, bopskopski kosmač, janatan, šempanjska reneta ter naslednje vrste hrušk: avranžka, blumenbahovka, pastorkovka in druge. Vse sadje bo lepo pravilno vloženo v ameriških zabojih od 20 do 25 kg.

*** Izreden lovski plen.** V lovišču Avgusta Lešnika na Rdečem bregu na Pohorju so ustrelili divjo svinjo, ki je tehtala 170 kg. Nenavadno divjačina so razstavili srečni lovci v gostilni Baumgartner v Sv. Lovrencu in so jo ljudje z velikim zanimanjem ogledovali.

*** Ne pozabite,** da izhaja v «Skovirju» zanimiv detektivski roman. Naročite se na šaljiv štirinajst-dnevnik «Skovir», ki stane samo 15 Din za četrtletje. Uprava je v Rožni dolini ob Ljubljani.

*** K naboru se ni javil** pravočasno 20letni Leopold Humar z Banjšic v Julijski Krajini. Pred sodniki v Gorici je sicer utemeljeval svoj izostanek, ali to mu ni nič pomagalo. Obsodili so ga na 8 mesecev in 10 dni zapor.

*** Težko je bil ranjen** delavec Anton Kravanja v Bobcu, ko se je upiral aretaciji s strani italijanskih orožnikov. Fašistični orožniki dražijo ljudi po javnih lokalih in dosti je, da kdo odgovori, pa ga aretirajo in pretepo. Ko je Kravanja malo ozdravel, so ga takoj postavili pred goriške sodnike, ki so ga obsodili na eno leto in tri mesece zapor.

*** Nevhita v Kokriški dolini.** Te dni je zadela Kokriško dolino vremenska katastrofa. Med nalivom se je vsula toča, ki je pokrila zemljo 10 cm na debelo, v višini pa je med tem snežilo, zaradi česar je pritisnil izreden mraz. Prebivalstvo je obupano, ker so uničeni vsi jesenski poljski pridelki. Take toče ne pomnijo niti najstarejši ljudje.

*** Samomor mladega uradnika.** V noči od sobote na nedeljo je izvršil samomor uradnik ptujskega sreskega poglavarstva g. Janko Krivec. Izpil je okrog polnoči kupico octove kisline ter v groznih mukah čez pol ure umrl. Vzrok so baje družinski spori in živčna bolezen.

*** Huda nesreča.** Te dni se je pripetila delavcu Ivanu Jekovcu, zaposlenemu v opekarni Zabret v Bobovku pri Kranju, nenavadna nezgoda. Daljša treščica je odletela od krožne žage z vsi silo Jekovcu proti obrazu in se zapčila v oko. Napravila je skoraj 18 cm globoko rano proti vratu. V nevarnem stanju so ranjenca prepeljali k zdravniku dr. Globočniku v Kranj, nato pa z rešilnim avtomobilom v ljubljansko splošno bolnico, kjer je umrl.

*** Samomor.** V gozdu pri Limbušu se je ustrelil 24letni trgovski nameščenec Franc Medvenšek. Mladenič je bil brezposeln že od likvidacije železniškega živilskega skladišča. Iskali so ga dva dni, preden so ga našli mrtvega v gozdu.

*** Raztrgan električni daljnovod.** Iz Murske Sobotice nam pišejo: V nedeljo se je v bližini Beltincev zaradi hudega vetra podrla neko drevo in padlo na električni daljnovod Fala-Murska Sobota. Daljnovod se je raztrgal in so ga popravili šele v ponedeljek popoldne. V tem času je bila Murska Sobota brez elektrike. Ker je pod vlado dr. Korošca v Murski Soboti ob

nedeljah popoldne telefonska služba na pošti ukinjena, kar smo imeli prej dolga leta, ni bilo mogoče dognati, kje je vzrok, da ni elektrike. Zaradi tega se je ljudstvo razburjalo, ker ni vedelo, kje se je zgodila nesreča.

*** Čudna šala.** V nedeljo je prisopil v pisarno stražnice š. l v Ljubljani neki posestnik z Gorenjskega ter ves žalosten prijavil, da mu je odpeljal z dvorišča tvrdke «Jugo-avto» neznan človek avto s kontrolno številko 15-323, čigar lastnik da je on. Nadzornik je vzel ovadbo na znanje ter nemudoma telefonično obvestil o drzni tatvini vse ostale stražnice. Na podlagi ovadbe je bil nekaj minut za tem aretiran v Šiški na Celovski cesti gospod Ivan A. iz Begunji, ki se je moral z avtomobilom odpeljati na dvorišče policijske direkcije. Tam se je na podlagi dokumentov ugotovilo, da je A. pravi lastnik avtomobila in da si je preklicani Gorenjec dovolil samo nekoliko nerodno šalo, ki pa je policija ni razumela. Policija namerava sedaj Gorenjcu vrniti milo za drago, ker nima posebnega zmisla za humor.

*** Vlom v Jurkloštru.** Pred dnevi je bilo vlomljeno v hišo mizarja Franceta Brečka v Jurkloštru. Drzni tat je odnesel iz stanovanja črn površnik, suknjič, več parov hlač, par čevljev, par dokolenic, nekaj mizararskega orodja ter nekaj dragocenosti. Kakor je dognala preiskava, je izvršil vlom neki 23letni Alojzij K., ki pa je neznan kam pobegnil.

*** Podivjanost.** Vas Besnica je bila v nedeljo pozorišče krvavega poboja in pretepa dveh fantovskih skupin iz Besnice in Gorenje Save. Domače gasilsko društvo je priredilo v svojem domu veselico, katere so se udeležili tudi Gornjesavčani, med njimi 20letni Jakob Krt. Okrog 2 ure zjutraj, ko so Gornjesavčani zapuščali vas, je prišlo na cesti do obračuna. Spočetka je padalo samo kamenje, potem pa so fantje prišli za nože in kole. Gornjesavčani so morali oditi s težko poškodovanim Jakobom Krtom. S poslednjo močjo in opiraje se na svoje tovariše je še prišel do domače hiše, a ko je stopil vanjo, so se domači prestrašili, ko so ga zagledali. Na njihovo vprašanje, kaj mu je, je ves razdražen odvrnil, da mu ni nič, in se vrnil na posteljo. Zdaj šele se je onesvestil. Poklicali so v jutranjih urah zdravnika dr. Bežka, ki ga je preiskal. Ranjenec je imel na temenu malo, jedva vidno rano, na levem senci pa temno liso. Fant je najbrže dobil močan udarec s kolom; zaradi pritiska krvi pa se mu je najbrže pretrgala žila in kri mu je zalila mozgane. Krt je okrog poldneva umrl. Zadevo ima v rokah orožništvo.

*** Nevaren italijanski zločinec v Mariboru.** Te dni so stražniki v neki predmestni gostilni v Mariboru prijeli sumljivega moža, ki se je izkazal za Tržačana Antona Frena. Mož je izpovedal, da je že sredi avgusta brez dokumentov blizu Reke prekorajčil državno mejo in da se je doslej potikal po Hrvaškem. Čemu in kdaj je prišel v Maribor, še ni dognano. Freno je težka številka zločinskega sveta v Trstu. Pred dobrimi dvajsetimi leti je bil obsojen na smrt, ker je zavratno umoril policijskega stražnika. Smrtna kazen je bila spremenjena v dosmrtno ječo; pozneje je bil pa pomiloščen na 18 let in je večino te kazni odslužil v mariborski kaznilnici. Njegova žrtev je bil stražnik Negode, močan in dober človek, ki je ravno zaradi svoje spretnosti in vestnosti dobil službo v najnevarnejših rajonih starega mesta. Neke noči je bilo več težkih zločinskih tipov v neki ozki ulici in stražnik Negode jih je hotel zajeti na ta način, da bi s svojim tovarišem ulico zaprl od obeh krajev. Ko je tovariš od svoje strani prišel v ulico, so se zločinci že razgubili, ob nasprotnem oglu ulice je pa ležal stražnik Negode v veliki mlaki krvi mrtve. Orjaški mož je bil od zadaj zaboden s piko. Kot morilca so izsledili tedaj še mladega, a že zelo nevarnega Antona Frena. Umorjen stražnik je bil zelo priljubljen in bi bili ljudje morilca linčali, če bi ga bili dobili. Po dolgih letih se je Freno iz kaznilnice vrnil zopet v temno zločinsko življenje in gotovo je še marsikaj skuhal v Trstu, preden jo je ubral preko naše meje. Pri njem so našli sedaj italijansko pismo, polno

psovk na tržaška oblastva. Moža so dali, seveda, pod ključ, ker je skrajno nevaren.

* **Slab prijatelj.** Delavec Viktor Breznik se je pripeljal te dni jutraj iz Novega mesta v Ljubljano s trehuhom za kruhom. S seboj je nosil v papir zavito obleko in krenil na južno v gostilno »Pri fajmoštru«, kamor ga je spremljal tudi njegov znanec enako brezposelni delavec Jože Lampič. Pred odhodom je Breznik prosil natakarico, naj mu zavoj z obleko shrani. Natakarica mu je ustregla, po zavoj pa ni prišel Breznik, marveč sleparski Lampič, ki je z obleko seveda odjadral na starino ter jo prodal. Sleparskega pokvarjenca zasleduje sedaj policija.

* **Fantovsko obračunavanje.** V neki gostilni v Temeniški dolini so se živahno zabavali. Da ni manjkalo harmonike, ni menda treba posebej naglašati. Pa je začelo vino kmalu kazati svojo moč in tedaj se je razburilo eno omizje nad drugim. Fantovska družina iz vasi Vrat bi rada kakšno zapela, pa jim niso dopustili Leskovčani, ker so imeli s seboj harmonikarja, ki je prav pridno stiskal mehove. Nihče se ni hotel podati, vsak je gonil svojo, dokler ni prišlo do hude reči. Kako je prišel v sredo gneče Jože Kozlevčar, sam dobro ni vedel, pač pa je zato tem bolj občutil. Poleg vseh drugih poškodovancev jih je on največ skupil. Fant ima več ran, najopasnjšo na vratu. Zaradi poškodb so ga odpravili v ljubljansko bolnico.

* **Neznani obošeneč.** Te dni so našli ljudje pod Šmarno goro ob robu gozda na Gorenji Savi obošenečega neznanca, ki je bil že mrtev. Kdo je neznani obošeneč, se ni moglo ugotoviti; pri njem so našli le nožek. Pri sebi ni imel niti ene listine niti denarja. Tudi ni zapustil nobenega pisma ali lističa. Ker je bil dobro oblečen po mestnem kroju in ker je imel pri sebi kos zagrebškega dnevnika, se domneva, da je obošeneč morda doma iz Zagreba. Samomorilec je bil star 40 do 45 let, rjavih, kratko ostriženih brk, plešast, srednje postave; oblečen je bil v dobro ohranjeno modro obleko, imel je črn klobuk, črno kravato in črne čevlje. Kdor bi kaj vedel o njem, naj sporoči mestnemu županstvu ali orožniški postaji v Kranju. Truplo so prepeljali v mrtvašnico v Stražišče.

* **V pijanosti zavaljal mladoletne deklice.** V Šiški na Vodnikovih cesti je bil aretiran na zahtevo neke gospe židarski delavec, ki je nagovarjal v pijanosti več mladoletnih deklic ter jih skušal z darili spraviti na Ljubljansko polje. Namen se mu je že skoro posrečil, a je to preprečila imenovana gospa. Delavca so spravili v policijski zapor, ker se sumi, da je postala njegova žrtev tudi mladoletna Helena C. iz Dravlj, ki je bila zlorabljena.

* **Prijet zlikovec.** V farovškem kozolcu v Zavodni pri Celju je stražnik ponoči aretiral nekega G., ki je osumljen, da je poskušal razne vlome v stanovanja. G., ki je pred kratkim odslužil dvomesečno težko ječo zaradi vloma, je hodil po hišah ob Savinjskem nabrežju. Odkar je bil izpuščen iz zaporov, se je potikal po celjski okolici in se je večinoma preživljal s sadjem, ki ga je kradel kmetom.

* **Žalostna kronika.** Široka mariborska okolica redno nudi ubijalce za porotna zasedanja. Za prihodnjo poroto bo zopet eden na vrsti: posestnik Franc Šoba iz Slivnice, ki je te dni iz neznanega vzroka najprej močno ranil z nožem 23letnega dninarja Antona Žigarta, nekaj ur pozneje pa je v Polani (občina Ranče) istotako z nožem napadel 28letnega dninarja Jožefa Žnidarka iz Spodnjih Hoč. Tej žrtvi je prizadel na glavi smrtno rano. Žnidarka so zvečer odpeljali v mariborsko bolnico, kjer je proti jutru umrl. — Sleparsstva s ponarejenimi menicami in raznimi dokumenti za izvajanje denarja iz denarnih zavodov se kar vrste. O enem takem sleparstvu so razpravljali pri zadnji poroti, druga je bila nedavno izvedena pri nekem mariborskem denarnem zavodu, tretjo pa je baš preiskovala mariborska policija. Med udeleženci te sleparske afere je tudi bivši šef »Balkan-Kredita«, avstrijski državljani Perschke, ki je izgnan iz Maribora.

* **Nevarni zlikovci.** Iz Fokovcev nam pišejo: V noči od 28. na 29. septembra so neznani zlikovci porezali na telefonskem vodu Martjanci—Prosenjakovci v bližini Fokovcev na dveh mestih po par sto metrov bakrene žice ter jo napeljali od lesenega droga preko ceste na neko slivo v višini poldruga metra. Če bi kdo v noči vozil po tej cesti z avtom ali vozom, bi ga doletela lahko smrt, ker je žica 3 mm debela.

* **Sleparski kupec** je Josip Turnšek, bivši krojaški pomočnik, ki ga policija zasleduje zaradi tatvine pri krojaču Oražmu v Celju. En dan pred tatvino pri Oražmu je prišel Turnšek v trgovino g. Kolbesna v Prešernovi ulici v Celju in nakupil na kredit razno blago. Obljubil je, da bo prinesel kupnino takoj, ko mu bo izplačal zaslužek njegov mojster Kranjc. Trgovec se je informiral in zvedel, da Turnšek ni bil nikdar v službi pri imenovanem mojstru.

* **Pozor pred žeparji.** Na Vodnikovem trgu v Ljubljani so se pojavili v poslednjem času zopet nevarni žeparski tipi, ki umejo kaj spretno posegati v tuje žepe ali košarice, kjer slutijo denarnice. Nedavno sta postali žrtvi dolgoprstnikov dve nakupovalki. Služkinji Ivanki Jenkovi je drzen tat ukradel iz žepa listnico z 80 Din, Franji Ižančevi pa je izmaknil denarnico s sto dinarji gotovine. Dalje je postal žrtev žeparja tudi železniški uradnik Fran Žumer, kateremu je tat ukradel v vlaku na poti v Ljubljano listnico s 160 Din ter železniško legitimacijo.

* **Nepripravljani.** Nekje na Moravčah so se zbrali mladeniči za vinsko mizo. Družba pa je med popivanjem obračala pozornost le sodom, gostilničarju pa nič. Ko je prišel čas obračuna, jim je zmanjkalo okroglega. Fantje, ki so postali med tem že sami precej okrogli, so se pričeli obmetavati z raznimi očitki. Nihče ni hotel ostati nič dolžan. Prepir se je razvijal dalje, dokler si niso skočili vsi v lase, na kar je gostilničar posadil nemirneže pod kap in zunaj v temi so se zablistali noži. Iz roko borbe je izšlo več ranjenec. Janezu so odprli kožo in mu razrezali obleko. O hudi družbi so zvedeli orožniki, ki so vzeli sedaj na piko vso bratovščino. Tone, Ladko in Jože bodo stopili pred sodnika, kjer bodo dobili vsak svojo nagrado.

* **O sreči lahko govori vsaka gospodinja,** ker se ji nudi prilika, da lahko pere z Radionom. Perilo pušči preko noči v vodi, a drugega dne se lahko v času pripravljanja obeda pol ure kuha v Radionu in opere, da bo belo kakor sneg.

Gustav Sterniša:

Stric čebelar

Imel sem strica Gašperja, čvrstega šestdesetletnika. Bil je posestnik prostorne lesene hiše, kjer je gospodinjila njegova grbasta nečakinja, kratkovidna Tina, ki je kakor drobna miška tekala ves dan okoli ter skrbela za r.d in snago.

Gašper je bil čudaški fant, ves zaverovan vase, molčeč in resen človek, toda zelo dobra duša. Oblečen je bil vedno v stare irhaste hlače, rožast telovnik in srajco iz domačega platna, na nogah je pa imel škornje »meksikajnarice« z daleč nazaj podvitimi golenicami.

Ko me je babica, njegova sestra, prvič privedla k njemu, sem bil nezaupljiv in plašen. Petleten fantiček, doma iz podeželskega mesta, sem začuden gledal pred seboj strica, širokoplečega velikana, ki se je resno oziral vame. Parkrat me je pogledal, nič govoril, vstal je in stopil k visoki omari ter mi prinesel v lončeni skodeli med, postavil ga je predme, priložil kos ajdovca ter dejal: »Zakaj se pa tako držiš? Ali riviček kuhaš? Le kuhaj ga, če veš zakaj. Da bo pa prej skuhan, ga malo s strdjo pomaži! To bo pomagalo.« Pri tem me je še enkrat pogledal s sivimi prodirnimi očmi in šel po opravih.

Ko sem bil drugič pri stricu, sem postal pogumnejši. Bil pa je stric vedno enak, sicer prijazen, a resen, mnogo preresen zame, otroka, toda bal se ga nisem nič več.

«Ne vem, ali bi ti danes dal kaj medu ali ne, saj vidim da ti zdaj ne bo treba rilička mazati», mi je dejal in že postavil predme kos satovja:

«Pa pazi, da te ne piči kaka čebelica v jezik, čeprav sem ti dal čisto strd.»

Tako sva se počasi seznanila, jaz majhen petleten mož in on šestdesetletnik.

Odšel sem iz prijazne Gorenjske. Čas je bežal, leta so minevala in sam nisem vedel, kdaj sem imel dva križa na hrbtu.

Vračal sem se tisti čas enkrat v svojo domovino. Spomnil sem se strica Gašperja in ga šel obiskat.

Starček je bil ves bel kakor mlado negovano jagnje ter snažen in prazničen. Ko sem mu povedal, kdo sem, se je razveselil ter mi prav kakor pred petnajstimi leti prinesel v lončeni skodeli med in zraven kruh ter me povabil, naj se poslužim.

Tedaj sva mnogo govorila. Bilo je lepo poletno popoldne. Povabil me je na vrt, kjer so se pasle njegove čebelice ter žumeče odhajale in prihajale iz pisanega čebelnjaka.

Ko sva sedela nekaj časa blizu njegovih ljubljank, mi je polagoma začel pripovedovati svojo povest.

Povest strica Gašperja.

Vem, da so ti pravili sorodniki, da je bil moj oče brodar na Savi. Poznal je reko kakor svojo dlan, vozil je čez njo ob vsakem vremenu in vsakem času. Ta človek je bil zaljubljen v to vodo kakor devica v svojega fanta, saj je najraje vozaril po Savi tudi tedaj, ko ti imel na vodi nikakega opravka.

Oče mi je vedno pravil, kje so tolmuni in vrtinci in kje reka varno n. si čoln na svojih nemirnih valovih.

Njegov edinec sem bil in vedel sem, da bom podedoval po njem s romno hišico in čolnič, njegovo edino najdražje premoženje; zato me je učil in mi vedno pravil, kako naj delam, da ostanem izvrsten čolnar.

Ko sem bil dobrih 20 let star, mi je oče preminul na pljučnici tako nenadoma, da sem se komaj zavedal izgube edinega človeka, ki sem ga imel na svetu.

Sam sem ostal, vozaril po Savi, sanjari in sameval. Često sem se z malčnil v skrivnostno šepetanje nemirnih valov in zazdelo se mi je, da se je preselil vame duh mojega očeta, saj mi je bila reka vedno dražja in čutil sem, da me vedno tesneje priklepa k sebi. Večkrat sem sedel cele popoldneve pri veslu, strmel v valove in prisluškoval pesmi skrivnostnih vil, ki se razodevajo samo zvestim brodarjem, vedno pogumno brodečim po ne mirnih valovih.

Ko sem nekega dne tako sanjari, sem začul zveneč ženski glas: »Brodar, brodar, pridi, pomagaj mi!«

Hitel sem h kraju. Na bregu je stala krasotica iz bližnjega gradiča ki se je dvigal nad vodo na visoki strmi skali in se gledal zamišljen v zrcalu sivih savskih valov.

Spomnil sem se, da je uvel grajski vrtinar, ki je vozaril gospodo čez vodo, zdaj pa ni bilo nikogar, ki bi jo prevažal in morali so poklicati mene.

Krasotica je bila mlada, silno mlada. Moralo ji je biti kakih šestnajst let. Bila je pa tako lepa, da mi je pošla kar sapo, ko sem jo zagledal. Čutil sem, da sem prebledel, odkril sem se in molče stal pred grajsko gospodično. Njeni gosti zlati lasje so bili spleteni v dva pramena, ki sta ji ležala na krepkih blestečih ramenih, da se mi je zazdelo, da je to dekle vila, ki je oklepata okoli pleč dva zlata traka. Njene oči so bile iskreče in mile.

«Brodar, pogumni fant, ali me hočeš naučiti veslanja,» me je vprašala grajska in me ljubeznivo pogledala.

«Prav rad, gospodična» sem ji odvrnil.

Sedla sva v njen lahki čolniček in zdrknila kot drobna ptička nad vodo. Nič nisem govoril, veslal sem in se sklanjal globoko nad valove. O, tedaj sem bil prava gorenjska korenina, velik, vitek kakor jelka, a čez prsa širok, da se je marsikatera deklina ozrla vame. Ko sem hodil ob nedeljah k maši, s kastorcem postrani, so me

sosedni fantje gledali zavidno; najraje bi se me lotili, pa si niso upali, sicer pa tudi niso imeli vzroka, bil sem že tedaj miren in resen fant ter celo na vasovanje nisem pohajal. Morda je vplivala name tudi tišina reke, ob kateri sem živel, da sem imel v sebi nekaj čudaškega, skoro sanjavega. Sicer sem pa bil zdrav dečko in vedno zadovoljen s svojo usodo.

Grajska gospodična je še večkrat prišla. Prišla sva se pogovarjati, pravil sem ji o Savi, kje je najbolj nevarna in kje nagajiva, ter učil deklet veslati.

«Kaj ne, kakor poredna deklica je ta reka, ki ima rada svojega izvoljenca, pa mu nagaja,» je dejala grajska in me pogledala. Molčal sem.

Najino govorjenje je postalo vedno bolj zapupno. Opazil sem, da me često ogleduje z nekako radovednostjo. Ko sem se privadil njene družbe, se je nje privadila tudi moja beseda; jel sem včasih govoriti o lepoti naše reke, jo opozarjal na počitnice slava, na šelestenje zelenega vrbičja in na tiho jaso, ki se je smehljala v solncu onstran reke.

Poslušala me je z zanimanjem in se često zamislila med mojim pripovedovanjem.

Včasih sva na jasi obstala, ko sva priplula čez reko, trgala sva poljsko cvetje, katero sem ji vedno podaril.

Povedala mi je, da ji je ime Kristina, kar sem pa že sam vedel; mene je jela klicati kar z Gašparjem in je sploh postala zelo domača.

Kristina je že sama dobro čolnirila, vendar je hodila še vedno z menoj na izlete po zeleni Savi.

Grajski so dobili tedaj obiske; od nekega je prišel slikar, droben majhen človek, ves obrt in polizan, ki je slikal okolico in tudi grajsko gospodo.

Neko popoldne ga pripelje Kristina tudi pred mojo koč; hotel me je slikati sedečega v čolnu. Tedaj me je pa porabila hipna trma, zlasti še, ko sem opazil, kako slikar požira z očmi mojo lepo znanko; nič nisem rekel, obrnil sem se in odšel v svojo hišo ter se vanjo zaklenil. Tistega dne me ni nihče več videl, sedel sam v koči in mislil na lepo grajsko hčer, čeprav sem vedel, da ne bo nikoli moja. Že tedaj sem čutil v duši neko ljubosumje.

Ko sem par dni kasneje brodaril po vodi, sem začul med vrbovjem klic svoje znanke: «Gašper, pomagaj, reši me!» Urno sem pognal svoj čoln v ono stran, kjer sem zagledal slikarja s Kristino v čolnu, ki se je sumljivo zibal; slikar je silil v deklet, kateri je padlo med prerivanjem veslo iz rok in je zdaj zamaš stazala roke, da bi ga vjela. Kakor pšica je švignil moj čoln med vrbičje in naslednji trenutek je že sedela Kristina v mojem čolnu, dočim je njen čolnček s slikarjem taval dalje po valovih. Fant je vpil in kričal: a jaz se nisem menil zanj; ker si ni mogel drugače pomagati, se je ujel za staro vrbo in se tako rešil na breg.

Plašno me je gledalo lepo deklet, ker sem jo kar mimogrede prestavil iz njene lupine v svoj čoln. To je trajalo samo trenutek, a nisem pozabil: zazdelo se mi je, da mi je nebo položilo v naročje vso lepoto in vso srečo, katero sem držal oni hip v svojem objemu.

«Dober in plemenit človek je, globoka umetniška duša je v njem, a pokvarilo ga je vlemesto, vse naravno je iz njega zginito in zoprn mi je ta sošlec mojega brata,» je dejala Kristina, ki je v roki krčevito stiskala majhno sliko. Pogledal sem jo in spoznal njen obraz.

«On me je slikal, na, tvoja naj bo ta mala slička, če me imaš kaj rad.»

Prijazno in otožno me je gledala. Daleč od brega sva plavala na obeh straneh, so se stiskale po vodi mračne jelke, a med njimi se nama pahljale vitke breze v prijazen pozdrav.

In tedaj sem objel to vitko telesce in poljubil tista jagodasta usta: «Gospodična, Kristina, nikoli vas ne pozabim, nikoli te ne pozabim, nikoli!»

Smehlja se je izvila iz mojih rok, vendar mi je tudi ona vrnila poljub. Zresnila se je: «Drag si mi, Gašper, dražji kot vsi ti lizuni okoli mene. Na, tu moj prstan za spomin na Kristino,

drobno graščakinjo, ki ne bo nikoli srečna.» «Zahtela je iz se mi naslonila na prsi, par svetlih biserov je kanilo iz njenih oči na mojo roko.

Jel sem jo tolažiti in ji govoriti: Kaj sem govoril, še danes ne vem. Vem pa, da je tedaj zaživelo vse okoli mene, vsa priroda je bila še tisočkrat lepša in skrivnostnejša kakor kdaj poprej. Vse naju je čudovito opajalo in vabilo. Trepetale so prve zvezde na nebu, ko sva se bližala bregu, a meni se je zdelo, da sevajo tik nad menoj, da sije iz njih povsod sreča in blaženstvo. Ona se je zamišljena in trudna poslovala.

Zagnal sem svoj čoln na sredo Save in blodil okoli; pogled je plaval po vodni gladini in se oziral na sanjajoče nebo. Zazdelo se mi je, da se slednji hip razklenjejo pod menoj valovi, da vstane iz njih vodna vila vsa razkošna in prosojna ter me obogati z biserjem, da se povrnem k nji, ki sem jo ljubil ter jo zasnuhim kot vitez devete dežele.

Slikar je gotovo tedaj oprezal za nama, kajti Kristina se dalj časa ni prikazala.

V grad je prišel spet nov gost. Ko sem ga zagledal, se mi je zazdelo, da je oseba, ki je prišla zapečatiti mojo usodo. Nosil je lepo vojaško uniformo, klicali so ga z gospodom majorjem. Bil je že starejši človek, dokaj velik in krepak, ves poraščen, a sicer prikupljiv.

Zgodilo se je z njim prav tako kakor s slikarjem. Tudi on je vozaril s Kristino po Savi, ko sem jaz brodaril okoli. Klicala me je Kristina, in sicer spočetka nalahno, a potem je kričala na vso moč. Hitel sem s čolnom v ločje, kjer sem začul klic. Preden sem se pa približal, je siknil vame preteč častnikov glas: «Ne bližaj se, sicer je po tebi!» Nisem se zmenil in moj čoln je zdrknil bliže. Tedaj se mi je pa zazdelo, da me je zadela strela iz neba, zasijala je nad menoj ostra sablja in že naslednji hip nisem vedel ničesar več.

Dr. JOŽE RANT

zobni zdravnik v Škofji Loki 240a
od 1. oktobra zopet redno ordinira.

Ko sem se vzdramil, sem ležal v svoji koči, a poleg mene je stala stara grajska strežnica.

«Pošteno te je lopnil, zakaj se pa utikaš v take stvari,» mi je dejala starka, ko je videla, da sem spogledal.

«Kdo je ta gospod?»

«Kdo neki! Danes je že ženin naše gospodične Kristine. Baš včeraj jo je zasnuhil. Ti si ležal kar tri dni v nezvesti. Ampak hrust je to, čeprav ni kmet, kakor si ti. Ko si obležal v čolnu, je slekel svoj suknjič, skočil v vodo, se pograbil za konec čolna z eno roko in se pognal z njim plavaje h kraju, saj je gospodični od samega strahu padlo veslo v valove.

Molčal sem.

Kmalu sem ozdravel. Kristine nisem kmalu videl. Ko sem komaj dobro okreval, je prišel iz mesta gospod, ki je meril in štel ter računal okoli moje bajte. Takoj se mi je zazdelo, da to ne pomeni nič dobrega.

Res sem bil povabljen nekega dne na grad, kjer so mi povedali, da stoji moja koč prav za prav na grajskem svetu, da bom moral proč, a za koč so mi ponujali nekaj denarja. Tedaj se je spet porodila v meni trma, nisem hotel popustiti in pravdati sem se pričel.

Ne vem, kako bi potekla pravda. Minulo ni niti leto dni, kar se je grajska gospodična poročila, pa se je že vrnila domov umirat. Videl sem jo parkrat na tratini pod gradom; na mreži je ležala blede in slabotna. Enkrat je sama prišla k vodi: «Gašper, popelji me na Savo!» S tresočo se roko sem jo dvignil v čoln in odveslal od brega. Tedaj mi je povedala, da je poročila zlodeja, ki jo je ves kratek čas zakona samo mučil, enkrat z ljubosumjem, drugič z nezvestobo. Ni ga sicer ljubila, a smatrala ga je za junaka in pošteneza moža. Plakala je in se od mene poslovila za vedno. Sama mi je priznala, da je huda bolna, ter me prosila, naj se izselim zaradi nje.

sije na nočnem nebu in tako tvori celoto.

Slična celota se vidi pri 7 prednostih, katere ima

Schicht
Terpentin =
Milo s svojim prednostmi

nega očeta, ki je zelo trmast in mu ta pravda ne da pokoja. Odnehal sem, vzel od graščaka denar, ki mi ga je dal za hišo, in se preselil semkaj, kjer sem jel gojiti svoje čebele. Graščakinja Krista je pa kmalu umrla.»

Stric Gašper je imel čebelnjak, ki je stal velik in prostoren na zelenem travniku; njegove končnice so gledale radovedno po žitni poljani, belec sv. Martina je stal poleg berača Aleša, ki je ležal prihuljen ob leseni stopnici in se oziral v sv. Florjana, ki se je šopiril na sosednji končnici z velikim golico v roki.

Središče panja je tvorila slika lepe deklice razpletenih las, z drobnim prstanom na prstu. Ta slika, ki nikakor ni spadala med kmečke končnice starega panja, je bila stricu najdražja, saj to je bila slika, slikana na platno, katero je nekdanj dobil od grajske gospodične, ki je ni nikoli pozabil.

Par let potem, ko se je stric preselil v svojo novo hišo, mu je nekoč pod zimo, ko je odvezl čebelarje že satovje, katero je imel shranjeno v belih škafih na visokih policah pod stropom, nekdo zanetil njegovo leseno hišo.

Stric je prav tiste dni pogrešil svoj drobn prstan in zaman ga je iskal v pisani škrinji.

Tisto noč, ko je pri stricu gorelo, se je starcu sanjalo, da sedi pri svojem čebelnjaku. Naenkrat so vse čebele zarojile, dvignili so se pred njim beli oblaki pridnih delavk in ga obkrožili; zazrl se je vanje, v sredi med njimi je čepela velika matica prepasana z njegovim zlatim prstančkom. Stric ga je takoj spoznal in se nasmešnil. Čebela je pa jela šepati; zazdelo se mu je, da razume njene žušteče glasove, ki so ga v sanjah svarili. Ko se je roj čebel dvignil, se je naenkrat okoli njega zasvetilo, začul je divje krike in že je skočil predramljen iz postelje. V sami straji se je pognal skozi okno in si tako komaj rešil golo življenje. Zunaj so se zbirali rasilci in poskušali udušiti ogenj, a po sobi se je curkoma cedila dragocena strd in močeni plameni so oblizovali lesene stene bajte. Stric je stal pred hišo ves zmešan in žalosten, sam ni vedel, kaj početi. Komaj se je dobro vzdramil, se je njegova hiša že zrušila. Kakor pijan se je zaletel proti čebelnjaku, ga odprl in se vrnil na kup slame, kjer je jel premišljevat svojo bol in svojo nesrečo.

«Ona me je opozorila, kraljična čebel, sicer bi morda še žalostno poginil,» je premišljal Gašper. Ko je drugi dan slišal, da je prišel s sliko graščakinje, je našel prstan; sam si ni vedel razložiti, kje se je našel v panju, ki ga je tedaj krstil za kraljičnim panj.

Gašperju so pomagali vaščani, postavil si je novo bajto; a to ni bil več stari tršati čebelar. Krepko zdravo telo strica Gašperja je jelo vidno pešati.

Zopet sem ga obiskal. Na preprosti slamnjači je ležal koščen starec in me je takoj spoznal. Krepko mi je stisnil roko in se žalostno nasmehnil. Prisedel sem k postelji in se zagledal v trpeče obličje strica Gašperja.

Tedaj mi je jel starec polglasno pripovedovati, da se bliža njegova zadnja ura. Obraz mu je žarel, kuhala ga je vročica, njegove oči so se zarle v strop in sijale z motnim bleskom.

«Poglej, fant moj, moja ura je prišla, noč je zopet videl matice njenega panja, kraljico čebel, prikazala se mi je, prepasana z zlatim obročkom. Z njo so bile vse čebele, v dolgi vrsti so se porajale okoli mene ter se poslavljale od svojega čebelarja. Iz satovja se je topil beli vosk, iz katerega se je oblikovala velika debela sveča, se sproti strdila in zrasla pred menoj; zažarelan je z močnim plamenom večerne zarje ter me objela. Čebele so se pa od mene šepetaje poslavljale.

Vsi panji so prazni, samo njen panj — kraljičin panj ima še mnogo medu. Vzemi ga in ga imej kot zadnje darilo svojega strica. Obljubi mi, da nikoli ne uničiš njegove končnice.

Rad sem to obljubil starcu, ki je še tisto noč umrl.

V moji kromni sobi visi na steni mala slička. Čas je že zatemnel lepe poteze mladega obraza, a slika mi je kakor svetinja, edini spomin strica Gašperja — končnica kraljičinega panja.

PROSVETA

P. Fr. Govekar: Rokovnjači. Ljudska igra s petjem v petih dejanjih. Tretji natisk. Oder, zbirka gledaliških iger, 19. zvezek. V Ljubljani 1928. Založila Tiskovna zadruga. Cena s poštnino vred 21 Din. Priljubljeno Govekarjevo igro Rokovnjači je izdala Tiskovna zadruga v tretjem natisku. Igro so povsod že tolikokrat uprizorili, da je odveč o njej vsaka beseda. Novi natisk bo dobro došel vsem podeželskim odrom, ki še nimajo te igre. Igrali jo bodo zopet in zopet.

Zakleto letalo

Ni dolgo tega, kar so poročali listi o čudnem letalu, ki se je pojavilo ob zapadni francoski in južnovzhodni angleški obali najrajši ob večernem somraku. Stevilni očividci so pravili, da se je prikazovalo, ne da bi bilo slišati ropotanje motorja, letelo nekaj časa nizko nad morjem, se zavilo mahoma v oblak dima in ognja ter izginilo v valovih. Zaman so potem iskali kakšnega sledu po njem. Vedeli so ljudje povedati celo to, da je bilo skrivnostno letalo na spodnjem delu kril zaznamovano na obeh straneh z velikim modrim križem. Nihče ni znal razložiti te prikazni. A zdaj prihaja z Islandije vest, da opazujejo tam že kakšna dva meseca strašno letalo, ki se pojavlja vsakih par dni, najrajši ponoči, ko ga izdajajo žareče bele luči na sprednjem in zadnjem delu. Prikaže se nenadoma, kroži nekaj časa nad glavnim mestom Reykjavikom in izgine. To se pa dogaja ob vsakem vremenu. Izključeno je, da bi bilo letalo potniško, ker potniške zračne zveze nima Islandija na nobeno stran, ne proti Ameriki ne proti Evropi. Tudi ni verjetno, da bi vozilo kakšne turiste. Čudno pa je posebno to, da ga vidijo samo nad Reykjavikom, a drugod ne.

ŽENSKI VESTNIK

KAKO OBLAČIMO OTROKE.

Kakor v spomladanskem tako morajo tudi zdaj v hladnem in spremenljivem jesenskem času matere posebno skrbno paziti na to, da

svojo deco — zlasti v nežni dobi — prav oblačijo in tako obvarujejo prehlada.

Najboljša zaščita otroka proti prehladu je, da je sprednji del života dobro oblečen. Trebušček mora imeti vedno zavarovan s hlačicami in pa obut mora biti dobro.

Navadno vidimo otročiče oblečene v razne tople majice, jopice in sviterje, na glavi debelo čepico, skratka: v gornji život strašno gorko in veliko preveč oblečene, v spodnji del života pa na pol nage. Otrok se od samih jopic komaj giblje, v trebušček — ker nima hlačic — ga pa zebe, zato je tudi vedno moker. In tako se tudi hitro prehladi.

Pravilno je treba otroka obleči takole: Čez srajčko naj nosi takozvan modrček (ki naj bo tako narejen, da se hlačice nanj pripnó). Če je mraz ali če mu daš tenko oblečko, mu obleci pod oblečko še kako majo, vsekakor pa mu daj tople hlačice. Z debelimi nogavicami otroka ni treba razvaditi, pač pa skrb, da bo imel dobre, tople čevlje. Da otrok obleke preveč ne zamaže, naj nosi doma vedno tudi predpasnik.

V glavo naj otrok tudi ne bo pretoplo oblečen. Doma v hiši mu sploh ni treba nobenega pokrivala. Veljeno čepico naj otrok zunaj nosi vedno le v hudem mrazu. Čim manj toplo pokrivalo daješ otroku, zlasti kadar se igra na prostem in se pri tem razgreje, tem bolj bo utrjena njegova glavica proti nahodu.

GOMOLJI.

Zaradi obilnega deževja v zadnjem času bomo primorani, da spravimo gomolje vrtnih cvetlic letos preje pod streho kakor druge jeseni. Radi močje bodo gomolji vsebovali mnogo več soka, pa bi nam v shrambi začeli gniti: zato jih moramo, ko smo jih izkopali, pustiti nekaj časa, da se posuše, preden jih spravimo.

Da obvarujemo gomolje pred plesnobo in gnitjem, je najbolje, če jih potresemo z ogljenim prahom. Oglje vleče vlago nase in tudi vničuje glivice, ki povzročajo plesen in gnitje.

Gomolje dalj ali georgin, gladjol, montbrečij in begonij treba čez zimo večkrat pregledati, in če so začeli gniti, obrezati gnile dele. Da zacementiramo rane, jih potem zopet zasujemo z ogljevim prahom.

ŠMARNICA.

Ta nežna cvetlica, ki je prav za prav hčerka tihega senčnatga gozda, se dá lepo gojiti tudi na vrtu. Da, v dobri vrtni zemlji razvije še večji in lepši cvet.

S pravilnim ravnanjem lahko dosežemo, da imamo na svojem domu cvetoče šmarnice že zgodaj spomladi, začetkom aprila. V ta namen moramo izkopati zdaj v jeseni in sicer novembra meseca ali pa tudi pozneje, iz gozdnih tal korenine šmarnic. Od teh izberemo korenine matice, to so glavne korenine, ki se razlikujejo od drugih s tem, da imajo bolj razraščeno koreninovlačnico.

Od te matične korenine poročemo stranske vlačnice in jih posadimo v gredo. Korenino matice pa posadimo v lončke, z drobno vrtno prstjo. Le iz matičnih korenin požene cvetje. Lončke postavimo v prostor, kjer po zimi ne kurimo, in kjer temperatura ne seže nad 8 stopinj Celzija. Zalivati smemo le prav malo.

Marca meseca že pribodejo iz zemlje cvetni popki, ki se kmalu razvijejo, in tako imamo lahko šmarnice že zgodaj spomladi.

Na vrtu uspevajo šmarnice najlepše na bolj senčnatih krajih, ob ograjah, kjer je zemlja vlažna.

Za kuhinjo

Zabeljeno goveje meso. Skuhaj kakor navadno goveje meso v juhi. Ko je kuhano, ga četrt ure, preden ga daš na mizo, zreži na kose (zrezke), položi v kozo in prilij — na pol kile mesa — osminko litra juhe in žlico kisa ter pusti meso malo v tem pocvreti. Nato zloži meso

na globok krožnik, potresi ga z drobno zrezanim zelenim peteršiljem in pestjo krušnih drobtin, pa ga zabeli s par žlicami sirovega masla ali kake masti, ki ti je ostala od pečenke. Meso obloži še s kuhano karfijolo in praženim rižem ali pa krompirjem.

Goveje meso s paradižniki. Skuhaj eno kilo govejega mesa, kakor navadno goveje meso v juhi. Ko je meso kuhano, ga zreži na prst debele podolgate kose in polij s paradižnikovo omako, ki si jo pripravila takole: Deni v kozo za jajčno velikost sirovega masla ali pa masti, štiri srednje debele paradižnike, polovico zrezane čebule, polovico žemlje in praži to. Ko se je zmehčalo, zalij s četrt litrom juhe in tremi žlicami vode in pusti vse skupaj četrt ure vreti. To polivko pretlači skozi sito na zrezano in v kozo naloženo meso, in ko je meso v tej polivki nekoliko minut vrelo, ga naloži s polivko vred v skledo, okrog mesa pa naloži kuhanega krompirja v koscih ali pa širokih zrezancev, makaronov, koruzne polente ali kaj enakega.

Porova omaka ali prikuha. Osnaži deset porov, jih operi, zreži in kuhaj v slani vodi. V kozi razgrej žlico masti, v razgreti mast vrzi žlico moke, in ko se je blede zarumenilo, deni noter sesekljani por, ga par minut duši in zalij z juho ali vodo (približno pol litra), dodaj malo popra in če treba, še malo osoli, premešaj in kuhaj še kake četrt ure. Nato daj dve žlici kisle smetane, in ko je prevrelo, je omaka, oziroma prikuha gotova.

Zabeljen piščanec. Lepo osnaženega piščanca zreži po členkih na kose, ga deni v kozo ali lonec, prilij pol litra vode in žlico kisa, daj koren peteršilja, košček korenčka, vejico zelene in majorana, košček limonine lupine, par koščkov čebule, dve žbici in pet zrn celega popra, osoli in pokrito kuhaj piše pol ure. (Če je bolj star piščanec, kuhaj dalje časa). Kuhane kose zloži na globok krožnik ali pa v skledo, precedi gor juho, potresi z drobno zrezanim peteršiljem in s krušnimi drobtinami ter zabeli z razgretim sirovim maslom. Mesto da piščanca potreseš s peteršiljem in drobtinami, strešeš lahko oboje v razbeljeno mast, dobro premešaj in potem s tem zabeliš. Na mizo postavi h piščancu pražen riž ali pa krompir. Na isti način kakor piščanca pripraviš lahko tudi teletino, domačega goloba, kunca in drugo.

Praktični nasveti

Odcedek iz bezgovih jagod je zelo zdravilna pijača. Odcedek napravimo na isti način kakor iz malin, da bezgove jagode vkuhamo s sladkorjem. Proti prehladu, hripavosti, kašlju in če se hoče človek dobro spotiti, pomaga izvrstno tak bezgovec, če ga pijemo z vročo vodo.

Pohišstvo iz orehovega lesa najbolje očistiš s krpo, namočeno v raztopljenem parafinu. Parafin dobiš v drogerijah.

Klet, v katero spravljamo zelenjavo, moramo ob solčnih oneh pridno zračiti, da nam zelenjava ne začne gniti.

Hleve treba pobeliti z apnom, kateremu smo primešali malo lizola. To razkužuje zrak in odganja poleti tudi muhe. Zato je dobro tudi za kuhinjo uporabljati takšen belež.

Kadar prenelaš kuriti v štedilniku, a hočeš, da ti ostane voda še dalje časa vroča, postavi dotično posodo na opeko, ki si jo poprej segrela v pečici (roru). Na železni plošči štedilnika se posoda z vodo veliko preje ohladi. Sploh imej v pečici štedilnika vedno ploščo strešne opeke, ki ti lahko služi tudi za to, da se ti kaka jed v pečici prehitro ne zapeče.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

O vulkanih in potresih

«Kamenje bo govorilo.»

Vemo, da je naša zemlja bila prvotno v plinasto žarečem stanju in da se je šele polagoma toliko ohladila, da je moglo na njej vzkliti prvo najpreprostejše življenje. Skorja, ki odeva

ognjeno jedro zemlje pa je v primeri z velikostjo zemeljske oble le prav tanka, tako da je ogromna večina zemlje še vedno žareča. Globoko pod nami torej še vedno kipi in vre. Včasih raztaljena snov prodre trdno zemeljsko skorjo in prikipi v obliki vulkanskih izbruhov na dan. V prešlih dobah zemeljske zgodovine so bili vulkanski izbruhi še veliko silnejši in pogostejši kakor so dandanes. Nagromadili so raznovrstnih kamenin celo ondod, kjer danes ni vulkanov.

Tudi na slovenskem ozemlju imamo razne kraje, kjer je nagromadena snov, ki so jo zbruhali nekdanji vulkani. Kamenine vulkanskega izvora prav lahko ločimo od onih, ki so nastale na kak drug način. Te kamenine imenujemo prodorine, ker so prodrle iz zemeljskega osrčja. Sem spada granit, ki ga nahajamo v Pohorju na Štajerskem. Danes tam ni več sledu o vulkanih, a ondi nakopičeni granit nam jasno govori, da je bilo v sivi minulosti danes mirno in prijazno Pohorje živahno torišče vulkanskih sil. Med prodorske kamenine prištevamo dalje porfir, kakršnega najdemo v Kokrški dolini ali v dolini Kamniške Bistrice.

Kjerkoli naletimo na te ali podobne kamenine, vemo, da so ondi nekoč delovali vulkani, ki so to zdaj trdo snov vzdignili z velikansko silo iz neznanih globin naše zemlje.

Razen žareče tekoče lave bruhaajo ognjeniki tudi neizmerne množine pepela in peska. Ti rahli izmečki so se strdili v zelen groh, ki rad sprhni na površju in se polagoma spremenijo v rodovitno zemljo. Kjer je padal ob vulkanskih izbruhih pepelnat in peščen dež, je danes prijazno gričevje z zaokroženimi vrhovi. Pokrajina je obsejana z ljubkimi kmetijskimi domovi. Marljivo obdelana polja in široke trate se prostirajo po pobočjih. Taka pokrajina je pri nas okrog Mozirja. Iz vulkanskega groha je ves prostor med Raduho in Boskovcem, Travnikom in Menino, Boskovcem in Dobrovljem, sega pa še dalje proti Celju.

Ko bruhaajo vulkani, nastanejo tudi silni nalive. Tako padejo velikanske množine vode na pesek in pepel, ki ga dvigajo na površje neznane podzemeljske sile. Vsa ta snov se potem o obliki ogromnih blatnih rek vali v dolino in oblije včasih velikanski prostor, uniči in zasuje vse človeške naprave. Tako so take reke zasule v starem veku mesti Herkulani in Pompeji. V novejšem času so začeli kopati in odstranjevati naplavljen snov in našim strmečim očem se je odkrilo čudo — mesto, kot je stalo skoro pred dva tisoč leti.

Poskušajmo odgovoriti na vprašanje: Katere so one neznane sile, ki delajo taka čuda in napolnjujejo strmečega človeka z grozo in občudovanjem. Ohlajajoča se zemlja se krči in skorja na njej postaja preohlapna; zato se krči in gubanči, trde kamenine pa se razpočijo, ob razpokah in prelomih pa prekipujejo iz zemeljske globine velikanske množine raztaljene lave na površje. To se je dogajalo v veliko večji meri v prejšnjih vekih zgodovine naše zemlje. Nagromadene množine lave so skrepenele in tvorijo sedaj obsežna vulkanska gorovja.

Ni nam treba misliti, da prihaja vulkanska lava naravnost iz velike globočine, prav res iz zemeljske jedra. Kamenina skorja, ki odeva našo zemljo, je najbrž že zdavnaj tako odebelela, da je ne prebijejo še tako velike vulkanske sile. Ko prodira raztopljena snov navzgor, najde v zemeljski skorji ali že pripravljeno votlino, ali pa sama razmakne skladove kamenin in si napravi ogromen jarin. V njem obtiči in ostane še dolgo raztopljena. Tu kipi in vre dalje ter hoče vedno na dan. Če butnejo v žareči snovi delujoče sile močno navzgor, se strese zemeljski svod nad njo in kakor bi trenil, prešine grozotno valovanje mirno ravan in človek je trepetajoč priča orjaškega pojava, ki mu pravi potres. Kadar poidejo zaloge v takem velikanskem podzemeljskem jarinu (votlini), nehajo izbruhi. Tako je zamrlo že precejšnje število vulkanov, ki so v minulih dobah še prav živahno delovali. Sedaj zremo nanje brezskrbno, mrtvi se ne prebujajo, le kamenine, ki so jih spoznali učenjaki za vulkanske, nedvomno pričajo o njihovem živahnem delovanju v sivi davniini.

Kako žive rastline

(Konec.)

Belina obdaja črnino in počasi prehaja na znotraj vanjo. V najmlajšem zunanem delu se pretaka po malih cevkah neprebavljeni redilni sok iz korenin navzgor. Belina ni povsod enaka; pri mladih rastlinah je prav mladična in rahla.

Med belino in ličjem se nahaja kambijalna ali tvorna plast. Na znotraj tvorijo stanice les, na zunan pa lubje. Namen teh stanic je, da se razmnožujejo, to se pravi, da deblo debeli.

Tik kambijalne plasti je ličje. Ličje je sestavljeno iz cevi ter ima nalogo, prevajati prebavljen sok nazaj. — Zunan ličja je lubad ali lub. Njegova naloga je, varovati rastlino, da ne izhlapeva soka, deloma pa jo varuje mraza. Nekatere rastline imajo zelo razvit lub, n. pr. hrast, zinuzelen. Okoli lubja je skorja; to je zamrlo lubje in nima posebnega pomena; odstranjujemo jo lahko ali pa odpade sama. Odrugiti je ne smemo pred zimo, ampak spomladi.

Veje so tudi tako sestavljene kakor deblo, le da nimajo toliko črnine kot deblo.

Steblo pa imenujemo vrhnji del onih rastlin, ki so zeljate; ima prav isto nalogo kot olesenelo deblo drugod. So pa tudi stebila, ki rasejo pod zemljo; zaradi tega jih imenujemo podzemsko stebila. Ker je podzemsko steblo podobno korenini, ga imenujemo navadno korenina, kar pa v resnici ni. Steblo poganja liste, korenina nikdar. To je bistveni razloček med obema.

Podzemsko steblo je: čebula, gomolj in korenika. Čebula imajo navadna čebula, podlessek itd. Čebula je navadno jajčasto, okroglo ali nekoliko otlačeno skrajšano podzemsko steblo z mesnatimi listi. Na spodnji strani čebule zraste mnogo vlaknatih korenin, ki so večinoma postavljene v krog.

Gomolj nam je znan v podobi krompirja in papeževe repice ali topinambure. Gomolj imenujemo sploh odebelele in mesnate dele, ki so podobni čebulam, toda nimajo lusk in ne lupin. Na gomoljih vidimo očesa, ki poženo nova stebila.

Korenika je korenini najbolj podobno, trpežno podzemsko steblo, katero je pokrito navadno z redkimi koreninami, včasih pa celo gosto prepleteno z njimi, da je prvi hip niti ugledati ne moremo. Poznamo jo po tem, da rase poševno ali vodoravno in poganja vsako pomlad na zgoraj liste in zeljate mladike, na spodaj pa korenine. Med travami nam je najbolj poznana trpežna korenika prike ali perenke.

Podzemsko steblo nam je za hrano in pomnožitev rastlin, n. pr. krompir, čebula, topinambura itd.

Nekatere rastline imajo stebila, imenovane bil ali cvetno betev. Bil imenujemo votlo kolencasto steblo (žita, trave), cvetna betev je pa ona, ki izvira iz kratkega podzemkega stebila in ne nosi nikdar listov, ampak samo cvetje, n. pr. čebula. — Z ozirom na obliko so stebila skoro vsa podolgasta in valjasta; le malo je takih, ki nimajo te glavne oblike, temveč so sploščena, robata itd.

Preden preidemo k listom, se mi zdi porebno, da govorimo o popih, iz katerih nastajajo pri sadnem in drugem drevju listi, mladike in cvet.

Popi se razvijajo tekom poletja pod listi. Če pop prerežemo, vidimo znotraj zelenkast stožec, ki je v zvezi s kambijalno plastjo. Ta stožec imenujemo vegetacijski stožec ali kegljiček. Okoli kegljišča vidimo liste, okoli listov je volna, to pa obdajajo luskinke. Le-te varujejo notranje dele mraza.

Na pomlad preide sok v vegetacijski stožec, ga potisne ven in napne, da požene mladiko in liste, ki se razvijajo in razprostro. Mladika se daljša, napravi zopet liste in pope, ki se jeseni zopet obdajo z volno in luskinami.

Vegetacijski stožec dela les in ga vsled tega imenujemo lesni pop. Lesni popi so povsod in pri vsakem drevju. Včasih ima vegetacijski stožec tudi grozdke; ti grozdki so cvet. Tak kegljiček imenujemo cvetni pop. Cvetni pop, ki ima v sebi vegetacijski stožec, dobimo samo pri peškatem

sadju. Pri koščicastem drevju je cvetni pop brez vegetacijskega stožca.

Če je cvetni pop nezavrt, ga imenujemo listni pop. Ti popi se na zunan takoj poznajo. Lesni pop je bolj dolg, cvetni pa bolj kratek.

Na koncu vsake mladike je glavni ali terminalni pop.

3. Listi rasejo iz stebila, pri drevju pa se razvijajo iz popov ter so zeleni, ploščati in različnih oblik.

Pri vsakem popolnem listu razločujemo: listno nožnico, listni pecelj in listno ploskov. Najvažnejša je listna ploskev, ki je po robu pri različnih listih različno napiljena nazobčana ter prerežana z žilicami ali rebri. Na spodji strani ploskve so listne reže, ki so zelo majhne, podobne znojnim luknjicam v človeški koži.

Naloga listov je prevažna za rastlinsko življenje. Listi prebavljajo s pomočjo solčne svetlobe sprejeto hrano in jo pretvarjajo v rastlinsko snodeloma prešnavlja. — Tisti del, ki gleda pri rastvi. Kar so človeku in živali pljuča in želodec, to je rastlini listje. Brez listov rastlina ne more živeti.

Z listi rastlina tudi diha. Skozi liste izhlapeva vsa odvišna voda, ki soo joo rastlinne z živežem vred sprejele iz zemlje in je ne morejo rabiti več. Z listi sprejema rastlina hrano tudi neposredno iz zraka. Dokler nima vzklila rastlina vsaj enega zelenega lista, ne more sprejeti živeža iz zemlje.

Zgorljive ali organske spojine, ki so v rastlini, dobiva rastlina po večini iz zraka že spojene med seboj. Ves potrební ogljik dobivajo rastline iz zraka v sestavi ogljikove kisline, katere je v zraku vedno dosti, ker jo izdihavajo ljudje in živali. Ogljikovo kislino sprejemajo rastline posebno skozi listne reže; morejo jo pa sprejemati tudi skozi zeleno steblo, na katerem so luknjice. Za sprejemanje oglj. kisline sta potrebni toplota in svetloba. Sprejeta oglj. kislina se izpremeni v listju v ogljik in kisik. Ogljik rastline ohranijo, kisik izločijo skozi listje nazaj v zrak.

Vodik sprejemajo rastline iz vode. Iz vode in oglj. kisline se tvorijo v listju brezdušičnate organske spojine.

Kolikor potrebujejo rastline kisika, ga dobivajo v vodi in oglj. kislini; sprejemajo pa samo čisti kisik tudi iz zraka. Tega rabijo za dihanje.

Iz opisanega vidimo, kakoo važno je listje za rastlinsko življenje.

4. Cvetje. Cvet v navadnem pomenu se odlikuje po lepi barvi svojih lističev in prijetnem vonju, ki ga razširja okoli sebe. V rastlinoslovju so pa širšega pomena in obsega vsi oni rastlinski deli, ki so neizogibno potrebni, da se razvije plod ali sad s kaljivim semenom, iz katerega se razvija nova rastlina iste vrste. Cvet je zato, da rastline ne poginejo. Oglejmo si posamezne dele, iz katerih sestoji cvet!

Ako pogledamo cvet od spodaj, vidimo 5 zelenih lističev, ki ogrinjajo ostale dele cveta ter so časih zelo podobni čaš; pravimo jim čašni listi ali čaša. — Drugih, po navadi tudi 5 listov narejamo cvetni venec. Cvetni venec sestavljajo različno barvani listnati deli — venčni lističi, ki so razločeno ali nerazločeni. Cvetni venec je prav različne oblike.

Prašnik je niti podobna prašna nit, ki ima na koncu dvopredeljeno, z drobnim, navadno rumenim, prahom — cvetnim prahom — napolnjeno vrečko, tako zvano prašnico.

Prašnikov je po navadi več v cvetu. Različna je njih dolgot in lega ter prostor, kjer so pritrjeni. Časih so pritrjeni na čašici, zdaj na vencu ali obođu; morejo pa biti prosti ali pa združeni s prašnimi nitmi ali prašnicami.

Pestič. Na njem razločujemo tri dele: plodnico, vrat in brazda. Spodnji del, plodnica, je po navadi najdebelejši ter ima v sebi osnovo prihodnjega semena; iz njega se razvije plod. Drugi del je vrat, ki je podoben niti in nosi na koncu zelo različno brazdo. Časih je pestič brez vratu in brazda sedi neposredno na plodnici.

Našteti deli niso vsi enako važni; izkušnja uči, da so neobhodno potrebni samo prašniki in pestič, ako naj rastlina rodi zrel plod in seme. Zaradi tega so tudi bistveni deli. Čaša in cvetni

venec sta nebitvena dela, ker nista v neposredni zvezi s plodom in ju nekatere rastline tudi nimajo. Njiju naloga je prav za prav, varovati prašnike in pestič v raznih vremenskih neprilikah, dokler se še razvijajo.

Cveti, ki imajo čašico in venec, se imenujejo **celi**; oni, ki imajo namesto čašice in cvetnega venca le cvetno ogrinjalo, so **neceli**. Goli so oni cveti, ki nimajo nebitvenih delov.

Ako so na enem in istem cvetu prašniki in pestič, govorimo o **popolnem cvetu**; če ima pa cvet samo prašnike ali samo pestič, govorimo o **nepopolnem cvetu**. Nepopolni cveti morejo biti na eni ali dveh posameznih rastlinah. V prvem primeru govorimo o **enodomnih** rastlinah (jeska, vrba, koruza, buča, konoplja), v drugem o **dvodomnih** rastlinah (tisa).

Da se more razviti plodnica v plod, zarodki pa v seme, je potrebno, da pride cvetni prah v pravi čas v neposredno dotiko s pestičem v brazdo, ki izloča lepljivo tekočino, na kateri obvisijo posamezni praški; s tem je oploditev izvršena. Cvetni prah navadno prenašajo žuželke, ki iščejo v cvetju medu; pa tudi miren veter pospešuje ploditev, ker prenaša cvetni prah.

5. **Plod** nam daje potrebno seme za ohranitev in pomnožitev rastline. Na vsakem plodu razločujemo dva pglavitna dela: oplodje in seme. Časih je oplodje tako tesno zraslo s semenom, da je plod podoben semenskemu zrnju. Najčesče se pa oplodje razločuje od zaprtega semena. Plod je n. pr. grahov strok; prazen strok je oplodje, grahovo zrnje je pa seme. Oplodje je pri različnih kmetijskih rastlinah različno. Oplodje ima namen, varovati seme poškodovanja.

Plodovi so pravi in nepravi. Pravi se razvijajo iz pestičev posameznega cveta; nepravi se pa naredijo tako, da se spoji pestič z drugimi deli cveta v celoto, katero tvorijo časih tudi cela razcvetja.

Za nas je važno seme. Na vsakem semenu razločujemo: semensko lupinico ali kožico, kal in močnatno jedro. Semenska kožica varuje kal neugodnih zunanjih vplivov, suše, moče itd. Klica je bodoča rastlina, sestoječa iz korenine, stebila in iz ene ali dveh kalic. Močnatno jedro hrani v sebi potrebni živež za mlado kal; sestavljen je iz beljakovin, tolšč, škroba itd. V semenu dvo-kaličnic (fižol, grah, leča) sta namesto močnatnega jedra dve močno razviti semenski klici, napolnjeni s potrebnim živežem.

Iz opisanega življenja rastlin je razvidno, kako važno je za vsakega kmetovalca, da pozna rastlinsko življenje vsaj v glavnih obrisih. Če bomo napredovali umsko tudi v tem pogledu, se bo gotovo izboljšalo naše kmetovanje, ker bomo znali marsikako ugodno okoliščino, ki bi sicer ostala neopažena, izrabiti v svojo korist.

Zimski vozni red

1. oktobrom so stopile v veljavo naslednje spremembe:

Na progi Grobelno-Rogatec vozijo od 1. oktobra 1928. dalje dnevno naslednji vlaki: Vlak št. 8132, odhod Grobelno 8:25, prihod Rogatec 9:30; vlak št. 8138, odhod Grobelno 15:58, prihod Rogatec 17:03; vlak št. 8140, odhod Grobelno 20:42, prihod Rogatec 21:47; vlak št. 8162, odhod Grobelno 9:10, prihod Rogatec 11:25; vlak št. 8121, odhod Rogatec 5:23, prihod Grobelno 6:33; vlak št. 8133, odhod Rogatec 12:10, prihod Grobelno 13:22; vlak št. 8137, odhod Rogatec 17:23, prihod Grobelno 18:35; vlak št. 8161, odhod Rogatec 5:00, prihod Grobelno 8:00.

Na progi Jesenice-Bistrica Boh. jezera izostane vlak št. 916, odhod Jesenice 17:10, prihod Bistrica Bohinjsko jezero 18:02, ter vlak št. 913, odhod Bistrica Bohinjsko jezero 8:28, prihod Jesenice 9:23.

Na progi Ljubljana gl. kol.-Kamnik izostane nedeljski vlak št. 8439, odhod Kamnik 20:07, prihod Ljubljana gl. kol. 21:20, z ozirom na to, da vozi vsak dan, orej tudi ob nedeljah, vlak št. 8465 z odhodom iz Kamnika ob 18:25 in prihodom v Ljubljano gl. kol. 19:55. Vnovič opozarjamo, da vozi ob nedeljah in praznikih iz Ljubljane gor. kol. v Kamnik vlak št. 8468, z odhodom iz Ljubljane gor. kol. ob 7:00 in prihodom v Kamnik ob 8:20, Potniki iz postaje Ljubljana gl. kol. se lahko

poslužujejo gorenjskega vlaka št. 912 (odhod Ljubljana gl. kol. ob 6:50) ter morajo na gorenjskem kolodvoru prestopiti na kamniški vlak.

Na progi Jesenice-Kranjska gora izostane vlak številka 8620, odhod Jesenice 7:50, prihod Kranjska gora 8:34, ter vlak št. 8613, odhod Kranjska gora 8:43, prihod Jesenice 9:18; nadalje vozita vlaka št. 8617-8618 na progi Jesenice-Planica le ob sobotah, nedeljah, praznikih in dnevih pred prazniki. Vlak št. 8617 odhaja iz Planice ob 18:10 ter prihaja na Jesenice ob 18:55, in vlak št. 8618, odhaja iz Jesenic ob 21:22 ter prihaja v Planico ob 22:23.

S 7. oktobrom 1928. stopijo v veljavo naslednje spremembe:

Na progi Zagreb gl. kol.-Zidani most-Maribor gl. kol.-Dunaj izostane brzovlak št. 8, odhod Zagreb gl. kol. 20:50, prihod Maribor gl. kol. 0:25 in prihod Dunaj 6:41; vozi namesto tega brzovlak št. 10 z odhodom iz Zagreba gl. kol. ob 23:25 in prih. v Maribor ob 3:10, kjer ima zvezo z brzovlakom Trst-Dunaj, ki odhaja iz Maribora gl. kol. ob 4:00, ter prihaja na Dunaj ob 9:36.

Na progi Vel. Kaniža-Kotoriba-Pragersko-Ljubljana-Trst izostane brzovlak št. 210-1101-501-602-705, odhod Velika Kaniža 23:25, odhod Ljubljana gl. kol. 5:26 in prihod Trst 9:41, vozi pa zato brzovlak številka 204-1103 z odhodom iz Vel. Kaniže ob 23:05 ter prihodom v Pragersko ob 1:55, kjer ima zvezo z brzovlakom Dunaj-Trst, ki odhaja iz Pragerskega ob 2:16 in iz Ljubljane 4:57 in ki prihaja v Trst ob 9:05.

Na progi Trst-Ljubljana gl. kol.-Maribor gl. kol.-Dunaj izostane brzovlak št. 710-603-504-D 188, odhod Trst ob 20:30, odhod Ljubljana gl. kol. 1:21, odhod Maribor gl. kol. 4:45 in prihod Dunaj 10:15, ter vozi namesto tega brzovlak št. 708-601-502-D 188 z odhodom iz Trsta ob 19:05, iz Ljubljane gl. kol. ob 23:56, iz Maribora gl. kol. ob 4:00 in s prihodom na Dunaj ob 9:36. Potniški vlak št. 612, ki odhaja iz Maribora gl. kol. ob 9:25 proti Dunaju, bo odhajal pričeni s 7. oktobrom tega leta že ob 8:55 iz Maribora gl. kol. Potniški vlak št. 528, ki odhaja iz Jesenic proti Celovcu, odnosno Beljaku, bo odhajal z Jesenic ob 17:40.

Stenski vozni red avstrijskih zveznih železnic, veljavni od 15. maja 1928., bodo nadomeščeni z novimi, veljavni od 7. oktobra 1928.

ZANIMIVOSTI

× **Deček, ki vidi skozi neprosojne snovi.** Na nedavnem zdravniškem kongresu v Madridu je omenil tamošnji zdravnik dr. Pedro Riel otroško čudo, ki ga proučuje že poldrugo leto in mu še ni prišel do dna: sedemletni deček Benito Paz, sin učitelja z dežele, ima oči, ki prodirajo skozi kovine kakor naš pogled skozi steklo. Doma je oče opazil to redko sposobnost sina pred dvema letoma, ko je bilo fantku pet let. Najprej je Benito čital iz zaprte knjige. Oče, ki je mislil, da se je deček naučil lekcijo na pamet, je skušal na več načinov dognati, kako je to mogoče in se je moral naposled uveriti, da ima opravka s pojavom, ki je zavil v skrivnost. Benito je namreč čital knjige skozi najdebelejše platnice. Drugič se je zgodilo, da je oče založil gumb svoje obleke. Pozabil je popolnoma, da ga je zaprl v cigaretno dozo. Benito se je samo ozrl po njem in je povedal, da leži gumb v kovinasti škatli. Presenečen nad tem, je oče povedel dečka v Madrid, kjer ga je pregledal specialist za očesne bolezni. Izjavil je, da so fantkove oči povsem normalne. Nato je dobil Benita v opazovanje dr. Riel. Delal je z njim raznovrstne poskuse in je prišel do prepričanja, da deček vidi skozi sukno in papir in skozi kovine, ki jih ne prodre niti Röntgenovi žarki. Fantek se je sam najbolj ustrašil tega odkritja, ko so mu povedali, zakaj ga vodijo od zdravnika do zdravnika. Dr. Riel, ki je dolgo menil, da so dejanja Benita Paza le pretkane zvijače, se je moral tekom časa uveriti, da ima opraviti z izrednim človekom. Doslej je skoro plašno govoril o tem pojavu svojim tovarišem. Sedaj pa so ga pozvali francoski zdravniki v Pariz, kjer se bo obravnavala zagonetka tega čudnega pojava.

× **Šestnajstletni soprog.** V Bournemontu v Angliji se je vršila te dni zanimiva razprava o

tožbi za ločitev zakona. 21letna soproga Howarda Leeja je zahtevala ločitev zakona z utemeljitvijo, da je šele sedaj zvedela, da njen soprog še ni bil niti 17 let star, ko sta se poročila. Gospa Lee je bila nedavno v bolnici; ko pa se je vrnila domov, je našla stanovanje prazno. Po dolgem iskanju izgubljenega moža je prišla uboga žena k materi svojega moža, ki pa ji je izjavila, da ne dopusti, da bi se njen sin zopet vrnil k njej. Mlada zakonca sta živela sploh čudno življenje. V devetmesečnem zakonu je mlada dvojica desetkrat izpremenila stanovanje. Kadarkoli se je namreč bližal rok, ko je bilo treba plačati najemnino za stanovanje, sta se zakonca vedno izselila v novo stanovanje. Sodišče je res ugodilo prošnji prevarane žene mladoletnega soproga in proglasilo ločitev zakona obenem ju pa tudi obsodilo, da morata plačati gospodarjem vso dolžno najemnino za stanovanja.

× **Napredek mohamedanskega ženstva.** Mohamedansko ženstvo se je tekom desetih let silno dvignilo. Padcu sultanstva in uspehom turških republikancev je sledilo po vsem mohamedanskem svetu veliko napredovanje ženstva. Tako rekoč preko noči je nastala prava revolucija v socialnem položaju muslimanske žene. Poprej so že bili redki primeri, da se je kaka muslimanska žena posvetila znanosti. Bilo je nekaj dobrih zdravnic in pisateljic, nihče pa ni smatral za možno, da bi muslimanske žene postale tudi gledališke in filmske igralki. Tisočero verskih in družabnih predsodkov je bilo proti temu. Gledališča v mohamedanskih krajih so bila zasedena s tujimi močmi; marsikje so pa tudi moški igrali ženske vloge. Danes je tudi v gledališki in filmski umetnosti odlično zastopana muslimanska žena. V kratkem bo obiskala evropska mesta, med njimi tudi Dunaj, slavna egipčanska gledališka igralka Senab Sidki. Domači igralci nastopajo na egipčanskih odrih šele par let in imajo velik uspeh.

× **Zibelka človeštva je baje v Afriki.** Zemljelovci, ki izvršujejo sedaj v puščavi Kalahari v Afriki razna raziskovanja, so prišli do prepričanja, da v puščavi Kalahari niso od postanka človeštva nastale niti najmanjše izpremembe. Nekateri izmed njih so baje našli celo zadostne dokaze, da zibelka človeštva ni Azija, temveč Afrika. Oni opozarjajo zlasti na to, da je morala biti puščava Kalahari nekdanje zelo rodovitna pokrajina z jako ugodnim podnebjem, ki je nudila razvoju človeštva najboljše pogoje. Ekspedicija celo upa, da bo prihodnje jesen izsledila kako starodavno domače prebivalstvo, ki mora predstavljati najnižjo stopnjo človeškega rodu.

× **Rastline se dajo ohraniti v popolni svežosti.** V Salzburgu se je posrečilo profesorju Tratzu odkriti postopanje, s katerim se cvetje, listi, trava in vsaka rastlina ohrani v popolni svežosti, ne da bi se pri tem izpremenila oblika ali barva cvetja. Gre za neke vrste balzamiranja, kar bo vsekakor velike važnosti za cvetličarstvo.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Kakor bo padlo.

Izak Roženkranc je bil na obisku pri Aronu Bifaslu in je delal družbo njegovi soprogi Rebeki, ki je v kuhinji pripravljala obed. Na vprašanje, ali ima rad gobovo juho, je Izak odgovoril: »Kakor bo padlo.« Prav tako je odgovoril na vsa druga vprašanja glede osalih jedi.

Ko je prišel Aron domov, ga je žena poklicala in menila: »Ti, tale Izak se mi zdi malo zmešan; na vsa vprašanja, kaj rad je, mi je odgovoril: 'Kakor bo padlo.'«

Po obedu, ki si ga je Izak krepko privoščil, je vprašal Aron Izaka: No, zakaj si moji ženi odgovarjal na njena vprašanja vedno 'kakor bo padlo'?

Izak: »Veš, ko je tvoja soproga pripravljala jed, ji je visela od nosa kapljica, in zato sem rekel: 'Kakor bo padlo. Če bi padla kapljica v jed, bi ne jedel, ker pa ni padla, sem jedel.'«

Dovolj razvit.

Učitelj (Urši, ki je svojega sinka prvič privedla v šolo): «Ali je dečko že dovolj razvit?»

Urša: «Seveda! Saj je že pet let, odkar ga več ne povijam...»

Prodana mati.

Kmet, v spremstvu svojega petletnega sinka, je kupil na sejmu kravo. Ko sta šla s sinkom poleg krave domov, je menil sinko: «Ata, zakaj pa ste kravo tako otipavali po hrbtu in trebuhu?»

Kmet: «Veš, to se mora vedno storiti pri kupovanju, da se vidi, če je žival zdrava in rejena!»

Sinko si je očetovo pojasnilo dobro zapomnil.

Nekega dne, ko je bil kmet sam v sobi, je sinko nenadoma pritekel od nekod in kričal: «Ata, ata, pismonoša pa našo mamo kupuje...»

Usodna zamenjava.

Gospa Kladarjeva (svoji sosedi): «Moj mož me vedno zamenja z mojo sestro Marijano.»

Soseda: «To še ni tako hudo! Moj stari pa me navadno zamenja z našo služkinjo...»

Nerodnež.

Miha stavi Boltežarju naslednjo uganko: «Je sin mojega očeta in vendar ni moj brat. Kdo je to?»

Boltežar močl.

Miha: «No, to sem jaz!»

Boltežar si je uganko zapomnil in jo je pri prvi priliki uporabil napram nekemu znancu, ki pa mu je takoj odgovoril: «To si ti!»

Boltežar: «Ah, kaj šel! To je moj prijatelj Miha!»

Zdravila.

Dečko pride v lekarno in zahteva zdravila proti kašlju.

Lekarnar: «Ali jih želiš v kroglicah ali v zavočkah?»

Dečko: «V kroglicah? Ne! Saj jih ne bom kotalil domov...»

Ni prava tatvina.

Sodnik: «Kolavtar, priznajte, da ste ukradli revolver!»

Kolavtar: «Da, gospod sodnik! Toda vzel sem ga samo zato, da bi se ustrelil.»

Sodnik: «Prazne besede! Saj ste potem revolver takoj zastavili.»

Kolavtar: «Oprostite, gospod sodnik, jaz sem si vendar moral nabaviti denar za patrone...»

MALI OGLASI

Posestvo v Laškem

obstoječe iz hiše, gospodarskega poslopja, kozolca, vse v dobrem stanju, poleg tega travniki, njive in gozdovi, kjer se redi lahko 6 do 7 glav živine, se proda za 55.000 Din. — Pojasnila daje Josip Osolin, trgovec v Laškem. 231

Dobrodošča pekarija

na prodaj takoj. Oglasite se pri vodstvu hranilnice in posojilnice v Mali Nedelji. 238

Prodajam psilčke ovčjake

čistokrvne pasme, tri mesece stare. Naslov: Franc Knes, Videm ob Savi. 246

Naročite takoj

knjige: «Prepevajte» (170 narodnih in drugih domačih pesmi), «Pojte» (svete pesmi), «Brezalkoholne sadne pijače» (z 20 slikami) pri «Sveti vojski», Ljubljana, Poljanski nasip 10/5. Vsaka knjiga stane samo 10 Din. Plačate lahko tudi v znakah! 245

Suhe gobe, jajca, kuhano maslo

kupuje vedno po najvišjih cenah Franc Senčar, trgovina, Mala Nedelja in Ljutomer. 239

Pekovskega vajenca

z vso oskrbo v hiši sprejme parna pekarna J. Ravnik, Bled. 244

Mesarskega pomočnika

dobro izurjenega v izdelovanju raznih klobas, sprejem takoj. Naslov v oglas. oddelku «Domovine». 33972

„Izbrala sem“

RADION
pere sam!

pravi razumna Mica. Med vsemi snubci tistega, ki mi je prinesel RADION. On misli na to, da sebi in meni olajša življenje, kot to dela RADION pri perilu. Z RADIONOM ni več mučnega pranja in mencanja, ker pere sam.

Varuje perilo!

Mlad vdovec

star 33 let, iskreno želi znanstva s pošteno gospodinjjo, da mu vodi gospodinjstvo in končno uredita zopet domače gnezdo. Ponudbe na oglasni oddelk «Domovine» pod šifro A. J. 33978

Nove citre

proda za 250 Din Adolf Beg. Pauerjeva kolonija št. 391 Trbovlje I. 33886

Več krojaških pomočnikov

ki so izvežbanji tudi v izdelavi usnatih oblek, takoj sprejem. Pismene ponudbe na naslov: Pregled, Ruše pri Mariboru. 34018

Več čevljarških pomočnikov

dobro izvežbanih za finejša dela, se sprejme takoj v stalno službo. Javiti se je osebno pri načelniku v Trebnjem. 33927

2 čevljarška pomočnika

dobro izurjena za zbita dela, sprejme Jožef Močnik, Tržič 194. 33922

Stalno in lahko delo

v delavnici dobi gospod, ki posodi 5000 Din. — Ponudbe na oglasni oddelk «Domovine» pod šifro «Stalna služba». 33932

Služkinjo

dobro in pošteno, ki zna kuhati, Slovenko, išče ravna telj sarajevske gimnazije, Plača 450 Din mesečno. Nastop 1. novembra. Informacije se dobe v Verstovski ulici št. 18, pritličje. 34014

Privzorno šiviljo

z obrtnim listom in dobrimi referencami sprejem takoj. Kapital ni potreben. Ponudbe na oglasni oddelk «Domovine» pod «Modni salon». 34009

Čevljarškega pomočnika

mladega, za boljše dela, sprejme Franc Rus, Selo št. 25, Moste. 33973

Ključavničarskega pomočnika

z večletno prakso, ki je več tudi struženja, iščem. — Fiksni pogoji se zvedo osebno ali pismeno pri Josipu Turku v Toplicah pri Zagorju ob Savi. 33926

Opekarske stroje

osl, ležišča, jermenice, elevatorje, štirikratne romčke itd. po zelo ugodni ceni prodam. Ogled in pojasnila v Zg. Šiški 161 (Ljubljana VII). 33938

10 pletilnik

izurjenih, sprejme takoj za stalno C. Vait, Kranj. 33811

Tračnice

dobro ohranjene, od 5—7 kg na tekoči meter, kupimo v večji množini. Ponudbe na oglasni oddelek «Domovine» pod «Tračnice». 33928

Kočije, vozove in konjske opreme

prodam zaradi nabave avtomobila. Tozadevne informacije v vinski trgovini Bolaffio, Ljubljana. 33498

Kuhano maslo

tupim. Ponudbe z označbo cene na oglasni oddelek «Domovine» pod «Pekarna». 33843

Brivskega pomočnika

perfektnega tudi v striženju «Bubi», sprejme takoj proti visoki plači Peter Ursulescu, moški in damski kizer v Murski Soboti. 33984

Džaka

prejemem poleg obrtne šole na stanovanje s hrano. — Naslov v oglasnem oddelku «Domovine». 34014

Pletilni stroj

št. 8 ugodno naprodam. — Istotam naprodam skoro nove citre in malo rabljena violina. Naslov pove oglasni oddelek «Domovine». 33965

Kozo

1½ leta staro ugodno prodam. Naslov v oglasnem oddelku «Domovine». 33970

Trd rezan les

vsakovrsten, 2—4 vagone, kupim takoj proti takojšnjemu plačilu. Ponudbe na oglasni oddelek «Domovine» pod «Dobro plačam». 34015

Gostilno

iščem v najem ali na račun v prometnem kraju v večjem mestu ali trgu, oziroma predmestju. — Ponudbe na oglasni oddelek «Domovine» pod «Vajen 417». 33924

Žimnice (modroce)

vrhne in spodnje, otomane, razne divane, žimo, afrik, cvilih in vse potrebščine prodaja najceneje tapetnik Rudolf Sever, Ljubljana, Marijin trg št. 2.

Krojaškega pomočnika

za prvovrstno veliko delo in vajenca iz Ljubljane ali bližnje okolice sprejme takoj Jos. Rojina, Aleksandrova cesta 3. 33953

6—8 čevljarstevskih pomočnikov

dobro izvežbanih za eksportna dela, sprejme takoj v stalno delo splošno čevljarstvo Lojze Polanjo, Ljubljana, Stari trg št. 19. 33980

2 mizarska pomočnika

dobro izurjena za stavbna dela, sprejme Franc Mikuš, Notranje Gorice 66, pošta Brezovica. 33981

Razno manufakturno blago
za jesen in zimo
kupite na cenele v trgovini
ANTON SAVNIK
SKOFJA LOKA 247

Suhe gobe
plačuje najvišje
M. Geršak & Co.
Ljubljana, Prečna ulica 4
(poleg mestne ljudske kopeli). Tel. 2329

J. STJEPUSIN
ZAGREB, JURJEVSKA 57
priporoča
boljše tamburice, strune, partiture, šole in ostale potrebščine za vsa glasbila
Odlikovan na pariški izložbi
Centki franko

Dober zaslužek

Iščejo se potniki(ce) za razprodajo vrednostnih predmetov. Mesečna plača 1500 Din in 10 % provizije. — Oglasite se pri g. Josipu Lahu, Maribor, Vodnikov trg št. 3. 34023

Izšla je**Blasnikova****VELIKA PRATIKA**

za navadno leto 1929., ki ima 365 dni.

«VELIKA PRATIKA» je najstarejši slovenski kmetijski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj vpoštevani in je še danes najbolj obratran. Letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini in slikah. «VELIKA PRATIKA» je najboljši in najcenejši družinski koledar. Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 Din. Kjer bi se je ne dobilo, naj se naroči po dopisnici pri:

J. BLASNIKA NASL.

tiskarna in litografski zavod

LJUBLJANA, BREG ST. 12.

Nedosežen v konstrukciji in materialu!

Na stotine referenc!
Zahtevajte prospekt!

*The Rex Co.***Ljubljana**

Telefon 2263.

233

Gradišče 10.

**Cunard Line, White Star Line,
Red Star Line,
Kralj. Holandski Lloyd**

Redni potniški promet iz Liverpoola, Southampton, Londona, Hamburga, Antwerpena, Cherbourga za Severno Ameriko, Kanado, Južno Ameriko, Avstralijo.

Največji in najhitrejši brzoparniki sveta: Aquitania, Berengaria, Belgoniand, Geirra, Homeric, Mauretania, Majestic, Pennland, itd. Na vseh brzoparnikih so v III. razredu udobne kabine s 2 in 4 posteljami.

Izborna in okusna hrana.

Podrobnejša in brezplačna pojasnila pri

Jugoslovanski Ekspres Agenciji d. d.

podružnica Ljubljana

Kolodvorska ulica 41/a (na dvorišču)

upravitelj Leon Tavčar

zastopnika Cunard Line, White Star Line, Red Star Line, K. Holandskega Lloyd.

242

Pomlajevanje.

Zdravljenje organizma pri moških, ženskah in otrokih.

Znameniti angleški dr. Haig trdi, da skoro vsi kulturni ljudje s svojo obilno hrano uživajo tudi razne strupe (posebno mokračno kislino), katerih organizem v svoji naravni slabosti ne more odvajati. Ti strupi povzročajo vse mogoče bolezni. Poslabšujejo in celo atrofirajo življenske človeške žleze, katere napolnjujejo organizem s fermenti energije in moči, in s tem zmanjšujejo pri njemu moč, kar ima za posledico motenje prebave, raznovrstne bolezni in bolečine. In dovedejo človeka do prezgodnje starosti in celo smrti... Na srečo so znani učenjaki Broun, Sekar, Karno in drugi dokazali, da postane bolan in zanemarjen ali oslabil organizem pod vplivom fiziološkega ekstrakta, kakor je «Kalefluid» D. Kaleničenka, pripravljen iz življenskih žlez močnih in mladih živali, zopet zdrav, močan in sposoben za delo. Sploh postanejo zopet vse njegove fizične sposobnosti normalne, skratka: organizem se pomladi. Fiziološko dejstvo ekstrakta življenske žleze («Kalefluid») na človeški organizem učinkuje, kakor trdi prof. dr. Guaz: «V povečanju energije pri mišicah, človek se manj utruja, pulz pri srčnih mišicah se laži, kar se zopet kaže z živahnejšim in točnejšim pulzom. Povrne se spomin in sposobnost, prenašati brez napora močno svetlobo, spomin je boljši in sposobnost za nočna dela. Povrača se: normalno spanje, dober tek in prebavo hrane. V splošnem, ta ekstrakt, ki da bolnim zopet moč, doprinese to, da bolezen zopet izgine sama od sebe. To je tudi svoje vrste uzda, katere je namenjena, da odvrača žalostne človeške korake od smrti.»

Torej, zakaj se «KALEFLUID» približuje medicinskemu zborom vsega sveta. Na milijone bolnikov smatra kot močno ojačujoče in moč povračujoče sredstvo za časa in po poteku bolezni, operaciji, porodu, naporu, duševnem in telesnem delu, pri hitrem utrujenju, toničnem delovanju sekretornih žlez, kadar potrebujemo duševno ali telesno moč, kajti: «KALEFLUID» pomladi in pojači vse elemente organizma, «KALEFLUID» povrne izgubljeno moč in zdravje. «KALEFLUID» čisti kri od strupov neprebavljenih snovi, kakor so: mokračna kislina, urati, toksini, ki doprinašajo prezgodnjo ovenelost in smrt. «KALEFLUID» jači obtok krvi in izmenjavo materije. «KALEFLUID» stimulira tek in prebavo. «KALEFLUID» prepreči fizično, duševno in moralno onemoglost. «KALEFLUID» povrne normalno delovanje srca, krvnih celic, jeter in ledvic, organov za dihanje in prebavo. «KALEFLUID» povečava delovanje mozga, ki ustvarja rdeča krvna tlesa in s tem odstranjuje malokrvnost in hleros. «KALEFLUID» regulira živčni sistem in omogočuje zdravo spanje. «KALEFLUID» odstranjuje hitro utrujenost in poveča delovno sposobnost. «KALEFLUID» podaljša periodo aktivnega življenja. «KALEFLUID» regulira zvišani ali zmanjšani pulz, normira temperaturo, debeljenje ali bolestno hujšanje. «KALEFLUID» je potreben vsem onim, katerih organizem je podvržen raznim obolenjem ali zahteva stalno krepitev moči, oslabilim zaradi bolezni, prepičle hrane ali naporega dela.

Og. lekarnarjem «KALEFLUID» brezplačno in franko zaradi terapevtskih poizkušenj.

Brezplačno in franko dostavljamo podrobno literaturo z zdravniškimi ocenami. Naslov: Beograd, Šumadijska ulica br. 33, Miloš Marković. «KALEFLUID» je bil odlikovan s 5 «Grand-prix» in 5 velikimi zlatimi kolajnami.

Važna opomba: Skrivnost pridobivanja vseh visokozdravilnih fermentov iz živalskih žlez je poznana samo D. Kaleničniku. Zato se varujte ponaredb, a tudi škodljivih imitacij ter zahtevajte samo naravni «KALEFLUID» D. Kaleničenka. «KALEFLUID» se dobiva v lekarnah vseh držav. Za pojasnila pišite na naslov: Beograd, Šumadijska 33, Miloš Marković.

Kamenoseška Industrija

ustanovljena 1880.

Alojzij Vodnik

LJUBLJANA, poleg glavnega kolodvora

Cerkvena črna dela: altariji, prižnice, obhajilne mize itd. Marmornate plošče za pohisto, elektromonterje, strojarje, trgovske pulte, mesnice, kopalaice, sto-niša, in veže v vseh barvah. Nagrobni spomeniki, mavzoleji, robniške grobnice, kapele. Marmornati kamni za salone in elegantna stanovanja. Kameniti hišni za kuhinje. 133

ŽIMA

75

za modroce, najboljša in najcenajša, pri
M. Masterl,
tovarna žime, Stražišče pri Kranju.